

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**PRIMERJAVA KAKOVOSTI STORITEV RAČUNOVODSKIH SERVISOV GLEDE NA
CERTIFIKAT**

Ljubljana, september 2010

NEŽA ŠTUMBERGER

IZJAVA

Študent/ka Neža Štumberger izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom dr. Sergeje Slapničar, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

Uvod	1
1 Predstavitev panoge	2
1.1 Računovodstvo	2
1.1.1 Računovodja	4
1.2 Računovodski servisi	6
1.2.1 Naročniki računovodskih storitev	7
1.2.2 Dejavniki izbire računovodskega servisa	8
1.2.3 Ponudba storitev računovodskih servisov	9
1.2.4 Problematika računovodskih servisov	10
1.3 Računovodski servisi v Sloveniji	11
2 Kakovost in certifikati kakovosti v računovodstvu	13
2.1 Potrdila o ustrezni usposobljenosti v Sloveniji	15
2.1.1 Naziv Preizkušeni računovodja	16
2.1.1.1 Izdajatelj	16
2.1.1.2 Pogoji za pridobitev naziva	16
2.1.1.3 Program usposabljanja	17
2.1.1.4 Register oseb s pridobljenim certifikatom	18
2.1.2 Naziv Vodja računovodskega servisa	18
2.1.2.1 Izdajatelj	18
2.1.2.2 Pogoji za pridobitev naziva	19
2.1.2.3 Program usposabljanja	20
2.1.2.4 Register oseb s pridobljenim certifikatom	21
2.1.3 Potrdila ostalih inštitucij	21
2.2 Primerjava zahtev o ustrezni usposobljenosti v državah članicah EU	23
2.3 Možnosti za nadaljnji razvoj slovenskih računovodskih servisov in kakovosti njihovih storitev	25
2.4 Predlog Zakona o računovodski dejavnosti	25
3 Primerjava kakovosti storitev računovodskih servisov	27
3.1 Namen raziskave	27
3.2 Hipoteze in struktura raziskovalnega modela	27
3.3 Opis vzorca	33
3.4 Opis spremenljivk	33
3.5 Metoda preverjanja hipotez	36
3.6 Rezultati raziskave in razprava	36
3.6.1 Opisna statistika	36
3.6.2 Preverjanje hipotez	40
3.6.2.1 Preverjanje merskega modela	40
3.6.2.2 Preverjanje hipotez v strukturnem modelu	41
3.7 Omejitve raziskave	44
Sklep	44
Literatura in viri	46
Priloge	

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Program izobraževanja za pridobitev certifikata Preizkušeni računovodja</i>	17
<i>Tabela 2: Število oseb, ki so se vključile v izobraževanje ter število oseb, ki so pridobile certifikat v Sloveniji v času od leta 2005 do leta 2009</i>	18
<i>Tabela 3: Program izobraževanja za pridobitev certifikata Vodja računovodskega servisa</i>	20
<i>Tabela 4: Opisna statistika</i>	37
<i>Tabela 5: Primerjava povprečij glede na certifikat</i>	38
<i>Tabela 6: Demografski podatki</i>	39
<i>Tabela 7: Mere zanesljivosti strukturnega modela</i>	40
<i>Tabela 8: Vrednosti t-testa strukturnega modela</i>	41

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Strukturni model</i>	32
<i>Slika 2: Strukturni model z vrednosti izvirnega vzorca in determinacijskega koeficienta</i>	43

Uvod

Neurejenost področja ter širjenje črnega trga računovodskih storitev je privedlo do klicev na pomoč tako s strani koristnikov računovodskih storitev kot s strani računovodskih servisov, ki delujejo strokovno, kakovostno, pravočasno ter v skladu s predpisi in v dobro svojemu poklicu. Dejavnost računovodenja se v Sloveniji izvaja brez kakršnegakoli nadzora, saj se po trenutnih razmerah za računovodjo lahko izdaja prav vsak. Za opravljanje tovrstnega dela niso zahtevane niti ustrezne delovne izkušnje niti določena stopnja izobrazbe. Dejstvo pa je, da je škoda, ki jo lahko naredi nestrokoven računovodski servis, lahko ogromna. V poplavi podjetij, ki nudijo računovodske storitve, se tako odvija večni boj za ohranjanje dobrega imena celotne stroke. Tisti ki so zvesti svojemu poklicu in ga opravljajo z veliko mero odgovornosti, namreč izgubljajo na kredibilnosti. Razvoj panoge računovodskih storitev oziroma natančneje računovodskih servisov, bi zato moral iti predvsem v smeri zagotavljanja večje kakovosti.

Kakovost, ki naj bo vidna v vseh odsevih dela, je pogosto zelo različno definirana. V splošnem pa bi lahko rekli, da občutenje kakovosti storitev vsakemu posamezniku prinese zadovoljstvo in izpolnitev pričakovanj. Marsikomu pa je računovodsko področje povsem tuje. Dilema, kako torej vedeti, kaj pričakovati in kakšno kakovost storitve smo dobili v zameno za naš denar, je zagotovo velika. Na srečo pa so se nekatere slovenske inštitucije ter računovodski strokovnjaki, tudi po zgledu ostalih evropskih držav, odločili narediti korak naprej in vzpostavili začetno fazo ureditve računovodske dejavnosti. Z uvedbo neobveznih strokovnih certifikatov oziroma licenc so namreč vsem koristnikom računovodskih storitev omogočili, da z njihovo pomočjo preverijo strokovnost in ustrezno usposobljenost računovodje, kateremu nameravajo zaupati vodenje svojih poslovnih knjig.

Namen diplomskega dela je analizirati obstoječe stanje v panogi računovodskih servisov ter proučiti nove smernice za zagotavljanje večje kakovosti računovodskih storitev. Cilj diplomskega dela je ugotoviti vpliv posedovanja certifikata na kakovost storitev slovenskih računovodskih servisov, poleg tega pa podrobneje analizirati tudi ostale ključne dejavnike in njihove medsebojne povezave, ki utegnejo vplivati na kakovost storitev računovodskih servisov.

Diplomsko delo je razdeljeno na štiri tematska poglavja. V prvem poglavju predstavljam osnovne pojme raziskovanega pojava, opredeljujem lastnosti, ki naj bi jih dober računovodja posebej ter opisujem značilnosti slovenskih računovodskih servisov. Pri tem ugotavljam vrsto storitev, ki jih ponujajo, tip naročnikov, ki te storitve koristijo, pa tudi problematiko njihovega delovanja. V drugem poglavju raziskujem možnosti za zagotavljanje višje kakovosti storitev računovodskih servisov v Sloveniji ter razmere primerjam s stanjem v ostalih članicah EU. Natančneje prikazujem tudi izobraževalni program in pogoje za pridobitev strokovnega certifikata usposobljenosti Zbornice računovodskih servisov za strokovni naziv Vodja računovodskega servisa ter certifikata Preizkušeni računovodja, ki ga podeljuje Slovenski inštitut za revizijo. V tretjem poglavju diplomskega dela preučujem možnosti za nadaljnji razvoj računovodskih servisov, pri čemer se osredotočam predvsem na predlog Zakona o računovodski

dejavnosti. V zadnjem poglavju diplomskega dela predstavljam raziskovalni model, opredeljene hipoteze, ter uporabljene metode raziskovanja, pri čemer, z namenom ugotovitve vpliva posedovanja certifikata na kakovost storitev računovodskih servisov, med seboj primerjam računovodske servise z in brez omenjenih certifikatov. Tabelarno in opisno nato predstavljam tudi rezultate raziskave, na podlagi katerih ocenjujem veljavnost predpostavljenih hipotez.

1 Predstavitev panoge

1.1 Računovodstvo

Opredeljevanje pojma računovodstvo mnogim povzroča težave, saj ga pogosto enačijo s knjigovodstvom, ki pa je v resnici le njegov sestavni del (Melavec, 1989, str. 1).

Turk (2004, str. 619) opredeljuje računovodstvo (ang. *accounting*) kot sistem računovodskega spremljanja in presojanja sredstev, obveznosti do virov sredstev, prihodkov ter odhodkov oziroma z drugimi besedami gospodarskih kategorij v podjetju. Računovodstvo pa lahko pojmuje tudi kot visoko produktivno temeljno informacijsko dejavnost podjetja, katera z resničnimi, poštenimi ter usmerjevalnimi, usklajevalnimi in dolgoročnimi informacijami nudi oporo vsem, ki bi jo morebiti potrebovali (Koletnik, 1998, str. 131). Usmerjeno je torej predvsem k dajanju računovodskih podatkov in informacij njihovim uporabnikom, obsega pa naslednje štiri funkcije (Turk & Melavec, 2001, str. 17-19):

- knjigovodstvo (obravnavanje podatkov v preteklosti);
- računovodsko predračunavanje (obravnavanje podatkov v prihodnosti);
- računovodsko nadziranje (nadziranje obravnave podatkov);
- računovodsko analiziranje.

Hočevar in Igličar (1995, str. 11) računovodstvo opisujeta kot dejavnost vrednostnega proučevanja in spremljanja pojavov, povezanih s poslovanjem nekega poslovnega sistema. Poslovni sistem predstavlja od okolja razmejeno in smiselno zaokroženo celoto, ki jo sestavljajo izvajalni in odločevalni podsistem ter informacijski podsistem, ki je povezava med njima (Zaman & Hočevar & Igličar, 2007, str. 4). Osrednji del slednjega podsistema predstavlja računovodski informacijski sistem, za katerega so značilne kvantitativne in praviloma denarno izražene informacije (Zaman et al., 2007, str. 18-19).

Poslovni vsakdan nemalokrat prinaša sprejemanje odločitev o podjetju, ne samo o sedanjosti, temveč tudi o njegovi prihodnosti. Pri tem naj bi posameznik razpolagal s čim večjim obsegom kakovostnih informacij, ki bi mu omogočile pravilno odločitev. Med slednjimi pa se zelo pogosto znajdejo tudi računovodske informacije, ki jih lahko razdelimo na več načinov, najpogosteje pa glede na vsebino, čas in njihove uporabnike (Mayr, 2006, str. 36). Tako jih v grobem lahko razdelimo na zunanje uporabnike (med njih uvrščamo lastnike brez pravice odločanja, vlagatelje, dobavitelje, kupce, konkurente, državo, javnost idr.) in notranje uporabnike (med katere pa uvrščamo poslovodstvo podjetja, lastnike podjetja z možnostjo odločanja in

zaposlene) (Zaman et al., 2007, str. 22). Vsaka izmed posameznih podskupin uporabnikov računovodskih informacij pa ima glede slednjih različne interese in zahteve. Tako bi uporabnike lahko razvrstili tudi med tiste, ki (Odar & Kavčič & Koželj, 2003, str. 26):

- želijo ugotoviti pravilnost dela posloводства (delničarji);
- jih zanimajo prihodnje zmogljivosti podjetja (vlagatelji);
- ki jih zanima vpliv podjetja na širše socialno in ekonomsko okolje (država, posamezniki, ekologi...);
- jih zanimajo proizvodi oziroma storitve podjetja (zaposleni, kupci);
- jih zanima podjetje kot uporabnik njihovih proizvodov in storitev (dobavitelji).

Glede na omenjene uporabnike računovodskih informacij, pa lahko osnovno dejavnost računovodstva razčlenimo tudi na finančno, stroškovno in poslovodno računovodstvo. Prvo pripravlja informacije predvsem za zunanje uporabnike, preostali del pa je namenjen predvsem poslovodstvu (Schwarzmann & Premk, 2005, str. 30). S pomočjo ustreznih računovodskih informacij lahko torej poleg širšega zunanjega okolja zadovoljimo tudi marsikatero potrebo po podatkih in informacijah s strani posloводства. Med glavne lastnosti takih poslovodnih informacij lahko tako navedemo (Mayr, 2006, str. 36):

- usmerjenost k oblikovanju poslovnih odločitev;
- usmerjenost v prihodnost;
- pretežno izkazovanje v denarnih merskih enotah;
- razlikovanje njihove vsebine od podjetja do podjetja;
- pomembnost, popolnost, pravočasnost, primeren obseg, dostopnost idr.

Uporabnost računovodskih informacij kot notranji vir stabilnosti poslovanja in rasti podjetja je dandanes, predvsem s strani samostojnih podjetnikov in malih podjetij, prepogosto podcenjena. Uporabniki bi se zato morali zavedati njihovega pomena in jih jemati kot obvezne in nujne za uporabo pri odločanju, tako kot so obvezne računovodske informacije za zunanje uporabnike.

V Sloveniji obvezno zunanje poročanje predpisuje Zakon o gospodarskih družbah (Ur.l. RS, št. 65/2009-UPB3, 83/2009 Odl.US: U-I-165/08-10, Up-1772/08-14, Up-379/09-8, v nadaljevanju ZGD-1), ki v 54. členu zapoveduje naslednja splošna pravila računovodenja:

- družbe in podjetniki morajo voditi poslovne knjige in jih enkrat letno zaključiti v skladu s tem zakonom in slovenskimi računovodskimi standardi ali mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (razen, če zakon ne določa drugače);
- poslovne knjige morajo biti vodene po sistemu dvostavnega knjigovodstva (razen če zakon ne določa drugače);
- poslovno leto se lahko razlikuje od koledarskega leta;
- najmanj enkrat letno je treba preveriti, ali se stanje posameznih aktivnih in pasivnih postavk v poslovnih knjigah ujema z dejanskim stanjem.

V nadaljevanju 54. člena pa ZGD-1 podrobnosti o organiziranju računovodstva in drugih podrobnostih iz tega področja prepušča Slovenskim računovodskim standardom (v nadaljevanju SRS).

Organiziranost računovodstva je po mnenju Odarja, Kavčičeve in Koželja (2003, str. 24) izjemnega pomena, saj so od kakovosti in pravilnosti računovodstva odvisne tudi kakovost, pravočasnost in točnost informacij tako za zunanje kot tudi za notranje uporabnike ter za njihove poslovne odločitve. Izhajajoč iz tovrstnih strokovnih in moralnih norm se postavlja vprašanje, s kakšnimi osebnimi in strokovnimi lastnostmi naj razpolaga nosilec računovodske stroke (Koletnik, 1995, str. 81).

1.1.1 Računovodja

Koletnik (1995, str. 85) računovodjo opisuje takole: »Računovodja je ekonomsko in drugače izobražen veščak, ki opravlja najzahtevnejša dela na področju usmerjanja, uresničevanja in uravnavanja računovodske dejavnosti.«

Skladno s spreminjanjem poslovnega okolja in novimi zahtevami njegovih udeležencev, so se skozi čas spreminjali tudi vloga, pomen in naloge računovodje. V preteklosti je računovodja kot regulator zbiral, zapisoval ter shranjeval informacije in poslovne dogodke ter obveščal poslovodstvo o ekonomskem stanju podjetja (Kavčič & Kelhar, 2004, str. 128). Sodobni računovodja pa je danes veliko manj obremenjen s tovrstnimi tradicionalnimi računovodskimi funkcijami, saj rutinska dela v zvezi s procesiranjem računovodskih podatkov prevzemajo računalniki in programska orodja (Koletnik, 1995, str. 75). Sodobni računovodja torej ni več le pasivni poročevalec, temveč opozarja tudi na pozitivne in negativne procese v podjetju, proučuje poslovne odločitve ter kot zaupni svetovalec pomaga posameznim oddelkom oziroma celotnemu podjetju, s tem pa postaja tudi eden izmed ključnih poslovnih partnerjev najvišjih odločevalnih ravni (Kavčič et al., 2004, str. 128).

Računovodja postaja osrednji nosilec oziroma spodbujevalec udejanjanja preudarnega in razvojnega ravnanja v podjetju, težišče njegovega dela pa se vse bolj prenaša na skrb za celovito gospodarjenje ter skrb za iskanje metodičnih rešitev za čimbolj kakovostno napovedovanje bodočih procesov in stanj (Koletnik, 1995, str. 76-80). Po mnenju Koletnika (1995, str. 82) mora sodobni računovodja tako biti predvsem strokovnjak ne le za obravnavanje računovodskih podatkov, temveč za celotno podjetniško ekonomijo, dober poznavalec vseh poslovnih funkcij podjetja, strokovnjak z visokim teoretičnim in praktičnim ekonomskim znanjem ter človek s smislom za poslovno ustvarjalnost in osebnostnimi lastnostmi za reševanje morebitnih poslovnih nasprotij. K tem lastnostim posameznika, ki naj bi jih posebej računovodski strokovnjak, pa Hans Langer (v Macarol, 2001, str. 145) dodaja še poznavanje gospodarskopравnih ureditev najmanj svoje države, upoštevanje etičnih norm pri svojem delu ter upoštevanje predpisov v smislu iskanja zakonsko možnih prednosti, ugodnosti in koristi za podjetje na več področjih.

Ob vseh spremembah, ki jih zahteva spremenjeno poslovno okolje in njihovi udeleženci, pa računovodja lahko postane tudi orodje posloводства za oblikovanje zavajajočih računovodskih informacij (Kavčič et al., 2004, str. 127). Te niso nujno nezakonite, lahko pa sovpadajo z minimalnimi poklicno etičnimi standardi. Tovrstna dejanja bi zagotovo škodila vsem ostalim uporabnikom teh informacij, prav tako pa imajo negativni vpliv na celotno družbo. Strokovna in etična pravila tako postajajo osrednje merilo za ocenjevanje strokovnega in moralnega vedenja oziroma temeljno pravilo vedenja sodelujočih v stroki (Koletnik, 1995, str. 83). Da bi nosilci stroke zaščitili in krepili svoj ugled si v tej zvezi zgradijo sistem strokovnih in moralnih norm, velikokrat imenovanih kodeks, s katerimi strokovne delavce usmerjajo in merijo njihovo ustreznost dela in vedenja (Koletnik, 1995, str. 83).

Da bi zapolnili praznino med potrebami poklicnega dela in obstoječo regulativo, so se tudi v računovodski stroki uveljavila pravila in norme, ki vsebujejo osebno iniciativo strokovnjaka po vrhunskem strokovnem znanju in strokovnjakovi želji, da v spornih situacijah deluje etično neoporečno (Kavčič et al., 2004, str. 127). Med najbolj uveljavljenimi tovrstnimi pravili oziroma kodeksi v Sloveniji je zagotovo Kodeks poklicne etike računovodje (v nadaljevanju Kodeks), ki ga je izdal Slovenski inštitut za računovodstvo (v nadaljevanju SIR), k upoštevanju njegovih določil pa so zavezani vsi njegovi člani.

Namen Kodeksa je nedvoumna opredelitev poklicnih dolžnosti računovodje, spoštovanje njegove vsebine pa bistveni pogoj za doseganje ciljev računovodske stroke (Kavčič et al., 2004, str. 132). Pod osnovna temeljna načela poklicne etike Schwarzmann in Premk (2005, str. 38) štejeta vzdrževanje visokih standardov strokovne usposobljenosti ter morale in dostojanstva, učinkovito opravljanje strokovnih dolžnosti ob popolnem spoštovanju načel strokovne in osebne etike, nenehno strokovno izpopolnjevanje na računovodskem področju ter prenašanje izkušenj s poudarkom na sodelovanju in kolegialnosti v stroki. V Kodeksu so podrobneje določena tudi načela obnašanja računovodij, ki se nanašajo na strokovnost, odgovornost, zaupnost, poštenost, resničnost, in prizadevnost računovodje (SIR, 1998).

Tako, kot SIR opredeljuje svoje zahteve in načela glede ravnanja svojih članov tudi druge inštitucije določajo podobne kodekse. Med najbolj poznane z računovodskega področja spada tudi Zbornica računovodskih servisov (v nadaljevanju ZRS), ki je za svoje člane, torej posameznike, ki delujejo v okviru računovodskega servisa, oblikovala svoja pravila v t.i. Kodeksu ZRS. V njem je zapisano, da mora računovodski servis pri opravljanju svojih storitev skrbeti za neoporečnost, nepristranskost, kakovost, primerno usposobljenost, upoštevanje strokovnih standardov, zaupnost, seznanjanje javnosti ter reševanje sporov (Kodeks ZRS, 2010). Dejavnost računovodenja torej zahteva ustrezno strokovno usposobljene ljudi ter sredstva za zbiranje, urejanje, obdelavo in hrambo podatkov in računovodskih informacij (Melavec, 1989, str. 6). Pogosto pa podjetja (predvsem mala in mikro) teh zahtev zaradi svojih organizacijskih posebnosti in pomanjkanja znanja ter sredstev ne morejo zadovoljiti. Da bi vseeno izpolnili zahteve po obveznem vodenju poslovnih knjig, tovrstne obveznosti raje zaupajo drugi pravni osebi oziroma samostojnemu podjetniku, ki razpolaga s potrebnim specializiranim znanjem.

Poslovno sodelovanje v omenjenem smislu lahko opredelimo tudi kot zunanje izvajanje (ang. *outsourcing*), v katerem zunanjemu izvajalcu zaradi določenih prednosti tovrstnega dejanja (kot so npr. stroškovne koristi, pomanjkanje znanja ali časa ipd.), prepustimo določene elemente svojega poslovanja (Johnson, 1997, str. 6-11). Splošni pravni akti v svojih določilih sicer ne uporabljajo posebnega izraza za tiste pravne osebe oziroma samostojne podjetnike, ki za gospodarske in druge pravne subjekte vodijo poslovne knjige, v praksi pa se pogosto uporablja izraz računovodski servis (Ivanjko, 1999, str. 17).

1.2 Računovodski servisi

Podjetja, ki izvajajo računovodske storitve so storitvena podjetja, ki v Sloveniji nimajo dolge zgodovine (Snoj, 1999, str. 38.). V preteklosti namreč zaradi takratnega sistema ni bilo posebnih računovodskih servisov, saj je bila računovodska funkcija utelešena v podjetjih samih (Snoj, 1999, str. 38). Prvi knjigovodski servisi so se tako v Sloveniji začeli pojavljati šele po letu 1989 ozirom po sprejetju ZR, še bolj pa je bilo njihov razvoj opaziti po letu 1991, katero je bilo začetek razvoja podjetništva (Koželj, 1995; Združenje računovodskih servisov, 2006). Gospodarska globalizacija ter spreminjajoče se ekonomske razmere so privedli do reorganizacije računovodstva ter strmega naraščanja števila podjetij, specializiranih za izvajanje računovodskih storitev (Koletnik, 1998; Snoj, 1999).

Vehar (1998, str. 157) računovodski servis opredeljuje kot specializirano podjetje, ki se ukvarja predvsem z vodenjem poslovnih knjig, izdelavo obračunov, pripravo poročil in davčnih prijav, analiziranjem finančnih izidov ter računovodskim, finančnim in davčnim svetovanjem. Zaradi svojega vpliva na podjetniško stvarnost številnih malih podjetij ter nenadomestljive vloge v sistemu javnega gospodarskega informiranja, pa računovodski servisi predstavljajo pomembnega udeleženca podjetniškega dogajanja kjer koli v razvitem svetu (Horvat, 2003, str. 21).

Računovodski servisi se pojavljajo v različnih velikostih in pod različnimi pravnimi oblikami, njihovo organizacijsko strukturo pa lahko v osnovi razdelimo na tri vrste (Glažar, 2010):

- enostavna struktura (gre za računovodski servis z le enim zaposlenim);
- dvonivojska struktura (tak računovodski servis sestavljajo vodja servisa, ki je ponavadi tudi lastnik in ostali zaposleni, ki so povečini knjigovodje);
- večnivojska struktura (ta je značilna za večje servise, sestavljajo pa ga direktor, vodje oddelkov ter ostali zaposleni v vlogah knjigovodij ali administratorjev).

Ne glede na organizacijsko strukturo posameznega računovodskega servisa pa je organizacija samega dela v servisu odvisna predvsem od (Macarol, 2001, str. 146):

- velikosti in vrste dejavnosti naročnikov storitev računovodskega servisa;
- kraja opravljanja računovodskih storitev;
- tehnoloških sposobnosti računovodskega servisa;
- kadrovske strukture zaposlenih v računovodskem servisu;

- potreb naročnikov po sprotnih (dnevni) računovodskih informacijah.

Kot rečeno, računovodski servisi v osnovi nudijo predvsem vodenje poslovnih knjig za naročnike, slednjega pa Ivanjko (1999, str. 18) opredeljuje kot opravljanje gospodarske dejavnosti v obliki odplačne storitve. Računovodski servis naj bi naročniku storitev vodil poslovne knjige po najnižji možni ceni in na način, po katerem bi naročnik državi plačal najmanjši možni davek (Macarol, 2001, str. 137). Država na nasprotni strani pričakuje, da bo računovodski servis kot izvajalec računovodskih storitev vodil poslovne knjige davčnih zavezancev v skladu s predpisi in tako, da bi ti v celoti plačali vse predpisane davke (Macarol, 2001, str. 137). Nasprotje teh interesov računovodski servis poskuša rešiti tako, da poskrbi za pravičen in pravočasen obračun dajatev svojih naročnikov od najnižje možne, toda še zakonite osnove (Macarol, 2001, str. 137).

Pod bistveno obveznost računovodskega servisa kot prevzemnika naročila Ivanjko (1999, str. 21) navaja skladnost njegovega delovanja z ZGD, s SRS ter drugimi zakonskimi predpisi ter upoštevanje Kodeksa računovodskih načel, morebitne pogodbe in navodil naročnika.

1.2.1 Naročniki računovodskih storitev

Največkrat uporabnike storitev računovodskih servisov zaradi velikih stroškov, povezanih z razvojem lastne računovodske dejavnosti v okviru podjetja, predstavljajo mala podjetja in zasebniki (Vehar, 1998, str. 157). Za velika podjetja je namreč razumljivo, da imajo poleg ostalih služb organizirano tudi lastno računovodsko službo (Jaušovec, 2001, str. 170).

Z upoštevanjem določenih meril, ki so navedeni v 55. členu ZGD-1, lahko družbe v Sloveniji razvrstimo na mikro, majhne, srednje in velike družbe. Mikro oziroma majhna družba je v 55. členu ZGD-1 opredeljena kot družba, ki izpolnjuje dve od teh meril (ZGD-1, 55. člen):

- povprečno število delavcev v poslovnem letu ne presega 10 (mikro družbe) oziroma 50 (majhne družbe);
- čisti prihodki od prodaje ne presegajo 2.000.000 EUR (mikro družbe) oziroma 8.800.000 EUR (majhne družbe);
- vrednost aktive ne presega 2.000.000 EUR (mikro družbe) oziroma 4.400.000 EUR (majhne družbe).

Mala in mikro podjetja v Sloveniji predstavljajo pomemben dejavnik gospodarstva, njihova uspešnost pa je odvisna predvsem od kakovosti poslovnih odločitev, te pa od kakovosti informacijskih podlag odločanja, med katere uvrščamo tudi računovodske informacije (Mayr, 2006, str. 29). V praksi srečujemo mnogo podjetnikov z veliko tehničnega znanja, medtem ko jim je znanje s področja računovodstva popolnoma neznano (Hočevar, 1999, str. 14). Na začetku kariere ti pogosto mislijo, da je vodenje poslovnih knjig namenjeno predvsem državi, njim pa predstavlja le nepotreben strošek in nujno zlo (Macarol, 2001; Slivnik, 1997). Ekonomske razmere in značilnosti delovanja poslovnega sveta pa jih kaj kmalu prisilijo v odločanje

(Macarol, 2001, str. 144). V tej situaciji spoznajo, da so jim v veliko pomoč lahko prav računovodske informacije (Macarol, 2001, str. 144). Če sami nimajo znanja o pripravi in razumevanju slednjih, lahko idealno alternativo predstavlja zunanji izvajalec v smislu strokovno dobro podkovanega računovodskega servisa (Hočevar, 1999, str. 14).

Ekonomski razvoj ter konstante spremembe pa so privedle tudi do večjega povpraševanja po storitvah računovodskih servisov s strani srednje velikih podjetij, ki pa od njih pričakujejo predvsem specifična znanja, ki jih z lastnimi sredstvi in strokovnjaki ne uspejo ustrezno zadovoljiti (Združenje računovodskih servisov, 2006, str. 5).

Mednarodno povezovanje, širitev poslovanja, trženje blaga in kapitala oziroma globalizacija v najširšem smislu pa zahteva tudi mednarodno razumevanje računovodskih pravil in zahtev (Koletnik, 1995, str. 77). S prihodom tujih podjetij na slovensko tržišče se je tako povečalo povpraševanje tudi tovrstnih podjetij po storitvah računovodskih servisov z namenom svetovanja in dajanja informacij o slovenskih zakonskih predpisih predvsem s področja računovodstva in davkov (Združenje računovodskih servisov, 2006, str. 5).

1.2.2 Dejavniki izbire računovodskega servisa

Z dilemo izbire med organiziranjem lastne računovodske službe in računovodskim servisom se v majhnih in mikro podjetjih pogosto srečujejo predvsem na začetku njihovega poslovanja (Jaušovec, 2001, str. 171). Bizjak (1998, str. 199) kot ključne dejavnike za pomoč pri tej odločitvi navaja strokovnost opravljenega dela, potreben obseg zaposlenih, primerjavo stroškov obeh alternativ in hitrost procesiranja informacij. K omenjenim dejavnikom pa Jaušovec (2001, str. 171) dodaja še usposobljenost delavcev, če se podjetje odloči za lastno računovodsko službo, ter razpoložljivo programsko in računalniško opremo.

Naročnik se mora v primeru prenosa računovodstva iz podjetja v računovodski servis zavedati prednosti in morebitnih slabosti take odločitve. Slabosti se lahko kažejo pri tveganju izbire neustreznega računovodskega servisa, oteženem delu podjetja zaradi neažurnosti tekočih informacij s strani računovodskega servisa, nekompatibilnosti strojne in programske opreme računovodskega servisa in podjetja ter nepoznavanju poslovanja podjetja, za katerega računovodski servis prevzame naročilo (Javornik, 2003, str. 8-12).

Med prednosti naročnika v primeru zunanjega izvajanja računovodstva prek računovodskega servisa pa lahko navedemo široko izbiro strokovnjakov, ki so specializirani za posamezno področje, znižanje stroškov oziroma bolj ekonomično poslovanje, deljeno odgovornost naročnika in računovodskega servisa ter izogib tveganju pri izbiri in zaposlovanju lastnega računovodskega kadra.

Če podjetnik presodi, da je izbira računovodskega servisa glede na omenjene dejavnike zanj boljša alternativa, postopku organiziranja računovodstva sledi izbira računovodskega servisa. Izbira pravega računovodskega servisa lahko pripomore k hitrejšemu razvoju podjetja, zato je za

podjetnike odločitev o tem, komu zaupati vodenje svojih poslovnih knjig, zelo pomembna (Macarol, 2001, str. 138). Scott in van der Walt (1995, str. 32) kot ključne dejavnike, ki vplivajo na izbiro računovodskega servisa, navajata:

- specializirana znanja, na področjih, ki zanimajo naročnika;
- široka ponudba raznolikih storitev;
- ključno osebje, ki je vedno na razpolago;
- dobra prepoznavnost računovodskega servisa;
- dovolj velik servis, da se lahko spopade z rastjo naročnika v prihodnosti;
- dobro ime na področju knjigovodenja;
- izkušnje računovodskega servisa z dejavnostjo naročnika;
- sposobnost nudenja prilagojenih storitev;
- specializirana znanja, do katerih naročnik sam v svojem podjetju nima dostopa;
- cene, primerljive s konkurenco;
- ugled računovodskega servisa zaradi hitrih in učinkovitih storitev;
- dobro promocijo računovodskega servisa;
- poznavanje partnerjev in zaposlenih v računovodskem servisu;
- priporočila bank, revizorjev, odvetnikov, zaposlenih v podjetju in drugih.

Vsak posameznik, ki je postavljen pred izbiro njemu ustreznega računovodskega servisa, pri tej odločitvi upošteva predvsem svoje preference in želje. Glede na opravljeno anketo ZRS bi lahko dejali, da so najpogostejši dejavniki pri tej odločitvi priporočila, strokovnost, kakovost in cena računovodskih storitev ter začetni odnosi med računovodskim servisom in naročnikom (Analiza zadovoljstva strank z računovodskimi servisi, 2010).

1.2.3 Ponudba storitev računovodskih servisov

Storitve, ki jih opravljajo računovodski servisi, se po standardni klasifikaciji dejavnosti uvrščajo v razred 69.200, tj. v računovodsko, knjigovodsko in revizijsko dejavnost ter dejavnost davčnega svetovanja. Po mnenju Snoja (1999, str. 46) pa storitve računovodskih servisov spadajo med strokovne storitve, za katere je značilno relativno malo transakcij, ukrojenost po meri, procesna usmerjenost, dolg kontaktni čas, večina vrednosti nastane za sceno ter, da zahtevajo veliko znanja pri zadovoljevanju potreb odjemalcev.

Računovodski servis mora svojim naročnikom zagotavljati vsaj minimalne predpisane računovodske informacije, tj. tiste informacije, ki jih država potrebuje za spremljanje finančnega položaja in uspešnosti podjetja ter informacije za potrebe njihove obdavčitve (Korošec, 1996, str. 164). Dejavnost računovodskih servisov pa se, po mnenju Hočvarja (1999, str. 5), ne bi smela zaključiti s posredovanjem teh minimalnih informacij. Računovodski servisi bi, po njegovem mnenju, morali svojim naročnikom pomagati tudi pri analiziranju njihovih računovodskih izkazov in računovodskih izkazov drugih podjetij ter prepoznati bistvo in računovodska načela sestavljanja bilance stanja in izkaza uspeha.

Spoznanje uporabnikov računovodskih informacij o uporabnosti slednjih, je zato kmalu sprožilo potrebo po nadgradnji osnovnega namena delovanja računovodskih servisov, tj. evidentiranja poslovnih dogodkov zaradi sestave poročil oziroma finančnega računovodstva, z upravljanim računovodstvom, davčnim svetovanjem ter revizijskimi poročili (Združenje računovodskih servisov, 2006, str. 5). Novim potrebam in zahtevam svojih naročnikov so se računovodski servisi zato odzvali s prilagoditvijo svojih storitev in razširitvijo obsega ponudbe.

Računovodski servis lahko svojim naročnikom nudi vodenje poslovnih knjig v celoti ali pa le delno, odvisno od dogovora, želja in potreb, v praksi pa se je izkazalo, da je prav delna organiziranost lastnega računovodstva najbolj pogosta praksa slovenskih podjetij (Koželj, 1995; Združenje računovodskih servisov, 2006).

Kot osnovno storitev računovodskega servisa Hočevar (1999, str. 3) navaja vodenje knjigovodstva oziroma izdelavo davčnih obrazcev. Poleg te temeljne dejavnosti pa, kot najbolj pogoste storitve računovodskih servisov v Sloveniji, lahko navedemo davčno svetovanje in zastopanje, računovodsko urejanje, računovodsko analiziranje, pomoč pri poslovnem odločanju ter svetovanje v zadevah knjigovodenja (Horvat, 2003, str. 28). Bolj podrobno pa bi lahko nekatere zgoraj navedene storitve računovodskih servisov opredelili kot (Cvahte, 2004, str. 18):

- kontiranje in knjiženje dokumentov v glavno knjigo ter dnevnik glavne knjige;
- vodenje knjige odhodkov in prihodkov ter spremljanje terjatev in obveznosti;
- obračunavanje amortizacije in osnovnih sredstev;
- vodenje knjige prejetih in izdanih računov ter analitično evidentiranje stroškov in prihodkov;
- sestavljanje letnih računovodskih izkazov (izkaz poslovnega izida in bilanca stanja), sestavljanje davčne bilance ter obračun davka na dodano vrednost;
- obračunavanje plač in sestavljanje poročila za namene Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter sestavljanje mesečnega obračuna prispevkov za socialno varnost zasebnika;
- sestavljanje poročil za potrebe Davčne uprave republike Slovenije, Banke Slovenije in drugih pristojnih organov.

Obseg storitev računovodskih servisov je povečini podoben pri vseh servisih v Sloveniji, je pa pri posameznih možno opaziti delna odstopanja, predvsem v smislu specializacije za določeno panogo. Nekatere storitve grede tudi v smeri pomoči pri statusno pravnih zadevah (ustanovitev podjetja, preoblikovanje), kadrovske pravnih zadevah (prekinitev zaposlitev, nove zaposlitve, priprava pogodb), izgradnji računovodskih informacijskih sistemov in izdelavi poslovnih načrtov (Ostanek, 2008, str. 17). Glede na opravljeno primerjavo obsega storitev med letom 1995 in letom 2002 pa lahko zaključimo, da se obseg storitev računovodskih servisov vseskozi povečuje (Odar et al., 2003, str. 34).

1.2.4 Problematika računovodskih servisov

Računovodski servisi se pri opravljanju svoje dejavnosti pogosto srečujejo tudi z različnimi težavami, ki ovirajo njihovo delo in slabšajo njegovo kakovost. Macarolova (2001, str. 138)

ugotavlja, da temeljna problema računovodskih servisov predstavljata neuspešno trženje svojih storitev s strani računovodskih servisov ter nepripravljenost naročnikov, da te storitve ustrezno plačajo, če menijo, da ima od njih koristi le država. Po raziskavi Koželja (1995, str. 138) pa med ostale najbolj tipične težave računovodskih servisov spadajo še naslednje:

- določeni naročniki niso zainteresirani za poznavanje predpisov ter pogosto želijo delovati po načelih sive ekonomije;
- nepopolna in nenatančno izpolnjena dokumentacija za knjiženje ter neažurnosti pri njeni dostavi;
- različna tolmačenja istega problema s strani različnih svetovalnih institucij.

Zagotovo pa učinkovito delovanje trga računovodskih storitev ovira tudi nepopolna informiranost njihovih uporabnikov, saj ti pogosto niti niso zainteresirani za njihovo poznavanje, zaradi slabe preglednosti in pomanjkanja zunanjega nadzora trga računovodskih storitev pa tudi nimajo velikih možnosti za to (Horvat, 2003, str. 33). Strokovnjaki, pa tudi mnogi računovodski servisi, zato opozarjajo, da je regulacija te dejavnosti ne le priporočljiva, ampak nujna.

1.3 Računovodski servisi v Sloveniji

Kot že omenjeno, je dejavnost računovodskih servisov po SKD umeščena v razred 69.200. Pod to klasifikacijo je bilo leta 2008 zabeleženih 3.961 gospodarskih subjektov (Statistični urad Republike Slovenije, 2010). To število se je nato vztrajno povečevalo in je po podatkih Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES) na dan 29.4.2010 znašalo 4.344 aktivnih ter 335 nameranih enot (AJPES, 2010). Od aktivnih enot je kar 2.447 oziroma 56,3% registriranih kot samostojni podjetnik, 1.698 oziroma 39% kot družba z omejeno odgovornostjo, 199 oziroma 4,6% pa je registriranih kot druge pravno organizacijske oblike (AJPES, 2010).

Na področju dejavnosti računovodskih servisov je bilo v preteklosti opravljenih kar nekaj analiz. Med njimi najdemo tudi raziskavo Horvata iz leta 2003 ter raziskavo Združenja računovodskih servisov iz leta 2008, ki predstavljata dve bolj obsežnih in novejših javno objavljenih raziskav na področju dejavnosti računovodskih servisov v zadnjih letih.

Horvat (2003, str. 23) pri svoji analizi ugotavlja, da so slovenski računovodski servisi v povprečju (iz vzorca 342 računovodskih servisov) zelo majhni, saj zaposlujejo v povprečju le 2,1 delavca, njihova doba opravljanja dejavnosti pa v povprečju znaša 7,7 let. Med storitvami, ki jih nudijo anketirani računovodski servisi, prevladuje knjigovodenje, ki predstavlja kar 63% vseh storitev. Z 10% mu sledijo storitve računovodskega urejanja ter s 7% davčno svetovanje in svetovanje v zadevah knjigovodenja.

Kot najbolj perečo temo analize slovenskih računovodskih servisov pa velja izpostaviti izobrazbeno strukturo ter znanja, s katerimi razpolagajo zaposleni v računovodskih servisih. Rezultati raziskave Horvata (2003, str. 25) namreč kažejo, da v slovenskih računovodskih

servisih s kar 58% prevladuje le V. stopnja izobrazbe. V raziskavi Inštituta za računovodstvo iz leta 2007, v kateri je bilo zajetih 267 računovodskih servisov, pa so prišli do ugotovitev, da računovodski servisi v povprečju letno na izobraževanje pošljejo eno osebo in za to na letni ravni namenijo v povprečju 870 EUR (Inštitut za računovodstvo, 2007). Kot najpogostejši vir informacij so v omenjeni raziskavi prevladovali internet ter reviji Iks in Obrtnik, med spletnimi mesti pa portal računovodja.com ter spletna stran Davčnega urada Republike Slovenije (DURS).

Specializacija računovodskih servisov v Sloveniji je po pravnih oblikah precej bolj intenzivna kot po dejavnostih, prevladuje pa specializacija za samostojne podjetnike posameznike ter specializacija za družbe z omejeno odgovornostjo (Horvat, 2003, str. 28).

Prihodek (promet) na zaposlenega v računovodskem servisu je leta 2003 znašal v povprečju 22.830 EUR na letni ravni, in je glede na psiho-fizične obremenitve pri delu majhen, razlog za to pa po mnenju avtorja predstavlja predvsem neprimeren odnos uporabnikov do računovodskega dela (Horvat, 2003, str. 32).

V analizi zadovoljstva malih slovenskih podjetij z računovodskimi servisi, ki jo je oktobra 2008 izvedla ZRS, je sodelovalo 3.068 podjetij, od katerih je bilo 88% družb s statusom omejene odgovornosti, 6,5% samostojnih podjetnikov posameznikov, preostanek pa so predstavljala podjetja drugih pravno organizacijskih oblik. Skoraj polovica jih zaposluje 1-5 oseb, 18% 6-10 oseb, 20% do 25 oseb ter le 9,7% do 50 oseb. Med podjetji, ki so sodelovala v tej analizi, je bilo kar 25% takih, ki storitev računovodskih servisov ne koristijo, kot glavne vzroke za to pa navajajo predrage storitve (26,8%), slabe izkušnje in nezaupanje (25,7%), premajhen obseg dela (24,6%) in drugo (Analiza zadovoljstva strank z računovodskimi servisi, 2010). Visok delež nezaupanja in slabe izkušnje podjetij z računovodskimi servisi nakazujejo na visoko število računovodskih servisov, ki ne zagotavljajo dovolj kakovostnih storitev in terjajo takojšnje ukrepanje zavoljo ugleda celotne računovodske stroke.

80,5% podjetij, sodelujočih v raziskavi ZRS, ki koristijo storitve servisov (75% vseh vprašanih), koristi storitve računovodskih servisov v celoti, manjši del (5%) pa se na računovodski servis obrne povečini le za izdelavo raznih mesečnih obračunov. Kot ključni dejavnik pri izbiri primernega računovodskega servisa so podjetja s kar 78% izbrala priporočila, le 0,78% pa se jih zanaša na Katalog računovodskih servisov pri ZRS. Rezultat vsekakor ni naklonjen namenu kataloga, katerega cilj je ravno predstavitev računovodskih servisov, na katera naj bi se uporabniki tovrstnih storitev lahko zanesli.

Dobrih 30% podjetij sodelujočih v raziskavi ZRS z računovodsko tarifo ni seznanjenih, vendar jih, kljub želji po nižjih stroških računovodstva, kar 68% meni, da so cene storitev računovodskih servisov primerne, 31% pa jih ocenjuje kot previsoke. Rezultate bi lahko opredelili kot pozitivne, saj nek nivo cen na tako specializiranem področju lahko pomeni višji nivo kakovosti.

Nazadnje se pri analizi ZRS o računovodskih servisih v Sloveniji dotaknimo še zadovoljstva podjetij s posamezno lastnostjo njihovih storitev ter njihovo pomembnostjo. Rezultati kažejo, da so med najbolj pomembne lastnosti storitev računovodskih servisov uvrščene natančnost, poznavanje zakonodaje, cena in kakovost storitev ter čas, ki ga računovodski servis nameni podjetju. Med lastnosti, ki spadajo med najbolj pomembne, pa sta kar dve taki, s katerima so anketiranci zelo nezadovoljni tj. s ceno in časom, ki jim ga računovodski servis nameni. Anketiranci prav tako niso popolnoma zadovoljni s kakovostjo storitev ter z obveščanjem o novostih in spremembah, ki bi utegnile biti pomembne za poslovanje podjetja. Povprečne ocene zadovoljstva se tako gibljejo med 3,84 in 4,57, kar je dokaj zadovoljiv rezultat. Ne glede na to, pa računovodskim servisom v Sloveniji ostaja veliko odprtih področij, z izboljšavo katerih lahko zadovoljstvo svojih naročnikov še precej povečajo.

2 Kakovost in certifikati kakovosti v računovodstvu

Ključna sestavina oziroma vrednota prihodnjega razvoja podjetij je vprašanje kakovosti in njene nadgradnje v odličnost pri prav vseh aspektih našega dela (Gabrijelčič, 1997, str. 11). Kakovost v poslovnem svetu lahko tako v najožjem smislu definiramo kot kakovost proizvoda/storitve, v najširšem smislu pa kot kakovost dela, storitev, informacij, procesov, zaposlenih, informacijskih sistemov oziroma krajše celotnega podjetja (Ishikawa, 1985, str. 45).

Načini izražanja kakovosti so odvisni predvsem od narave in značilnosti posameznih predmetov, najlažje pa je kakovost izraziti kvantitativno, tj. s poudarjanjem lastnosti, ki je primerljiva in ki je primarnega pomena za zadovoljevanje uporabnikovih potreb (Skitek, 2001, str. 290). Pojem kakovosti zato lahko povežemo tudi s korelacijo med pričakovani kupca in njegovim zadovoljstvom po nakupu (Hamson & Zuckerman, 2002, str. 2).

Nekateri teoretiki kakovost delijo glede na dve vrsti značilnosti, tj. resnične karakteristike (tiste, ki jih upošteva uporabnik proizvoda ali storitve) ter nadomestne karakteristike (tiste, ki jih lahko meri proizvajalec) (Skitek, 2001, str. 291). Uporabnika tako zanimajo le tiste lastnosti sistema, ki jih občuti na lastni koži, proizvajalci pa morajo biti poleg teh pozorni tudi na tiste, ki jih uporabnik ne zaznava (Skitek, 2001, str. 291). Slednje imajo predvsem lastnosti tehničnega značaja in so temelj za omogočanje doseganja resničnih karakteristik (Skitek, 2001, str. 291).

Strategija usmerjanja v doseganje kakovosti proizvodov/storitev pa se ne sme končati na točki neke zadovoljive ravni. Proces doseganja kakovosti mora iti skozi t.i. trilogijo kakovosti (ang. *quality trilogy*), ki obsega načrtovanje, nadziranje in izboljševanje kakovost (Costin, 1999, str. 112). Če želimo, da kakovost postane bistvo dobrega imena in lastnost, po kateri bo podjetje prepoznavno, je največji poudarek potrebno nameniti stalnim izboljšavam. Sami sebi moramo dokazati, da potreba po še neki višji kakovosti obstaja, pri tem pa, v čim večji meri, poskušamo doseči standard ničelne napake (ang. *Zero Defects*) (Costin, 1999, str. 117-129).

Za določanje kakovosti v poslovnem svetu obstajajo raznovrstni modeli in teorije. Svetovno najbolj znani standardi, ki predstavljajo sinonim za kakovost, so zagotovo standardi ISO 9000.

To so prvi mednarodni standardi kakovosti, ki so oblikovani tako za industrijo kot za storitvene dejavnosti vseh vrst po celem svetu (Hamson et al., 2002, str. 4). Te standarde je v večini primerov smiselno dopolniti s t.i. sistemom celovitega upravljanja kakovosti (ang. *Total Quality Management – TQM*). Tako lahko ustvarimo razmere za doseganje kakovost, s tem pa dolgoročen ugoden poslovni uspeh podjetja (Macarol, 2001, str. 149).

Ob vseh zgoraj navedenih definicijah in teorijah se postavlja vprašanje, kako pomembna je kakovost v dejavnosti računovodskih servisov in kakšni so načini njenega doseganja in izboljševanja. Po besedah Koletnika (1995, str. 75) računovodja predstavlja nosilca vedno bolj izpostavljen, cenjene, pa tudi kritizirane stroke v luči managementa, lastnikov in javnosti, prav tako pa je vedno bolj izpostavljen potrebam po visoki profesionalnosti in moralni neoporečnosti. V sklopu teh ugotovitev Koletnik še pravi, da se Slovenci vedno bolj primerjamo in zgledujemo po razvitem svetu, kar ocenjuje za dobro. In glede na to, da smo slovensko revizijsko dejavnost po znanju naredili mednarodno primerljivo, je prav, da si tak standard postavimo tudi za računovodjo, zaključuje Koletnik.

V računovodsko dejavnost, ki se ukvarja predvsem z ustvarjanjem in širjenjem informacijskih storitev, bi ISO standarde za izboljšanje kakovosti lahko uveljavili predvsem z normami iz drugega dela standardov ISO 9004, ki urejajo odnose med zaposlenimi pri ustvarjanju storitev, njihovo upoštevanje pa zagotavlja razumevanje medčloveških odnosov, ki so pomemben del kakovosti storitev, razvijanje spretnosti in sposobnosti sodelavcev v sistemu upravljanja s kadri ter motiviranje sodelavcev za izboljšanje kakovosti in uresničitev pričakovanj poslovnih partnerjev oziroma naročnikov (Quality management standards, 2010; Koletnik, 1998).

Kot glavne cilje sistema kakovosti in morebiten rezultat uspešne uvedbe standardov ISO 9000 v računovodske servise pa lahko navedemo naslednje (Macarol, 2001, str. 149):

- izboljšanje delovnih procesov in preprečevanje napak (s ciljem vse do nič napak);
- zmanjšanje stroškov z zgodnjim prepoznavanjem neskladnosti in njihovih vzrokov;
- izboljšanje delovnega vzdušja;
- partnerski odnos z naročniki storitev računovodskih servisov;
- povečan ugled računovodskega servisa.

Kakovost pa bi poleg standardov ISO lahko dosegali in upravljali tudi z EFQM (*The european foundation for quality management*), modelom poslovne odličnosti, čigar načela je prevzel tudi Urad Republike Slovenije za standardizacijo in poslovanje. Gre za evropski model celovitega upravljanja kakovosti, s katerim se spodbuja podjetja, da se sama ocenijo in tako dobijo jasno sliko o svojih prednostih in področjih, ki jih morajo izboljšati (Macarol, 2001, str. 149). Po mnenju Macarolove (2001, str. 149) bi bil model v določenih primerih ustrezen tudi za podjetja, ki se ukvarjajo z računovodsko dejavnostjo. S pomočjo izpolnitve vprašalnika, ki vsebuje devet vidikov poslovne odličnosti, pa uporabniki pridobijo koristi predvsem pri ugotavljanju trenutnega položaja podjetja in opredelitvi njegovih prihodnjih usmeritev in prednostnih nalog,

koristi pri primerjavah z dosežki drugih podjetij ter koristi pri spodbujanju svojega podjetja k rednemu spremljanju lastnega napredka (Macarol, 2001, str. 149).

Neke minimalne standarde kakovosti, ki bi zagotavljali višjo kakovost v računovodski dejavnosti, pa bi lahko vnesli tudi z regulacijo področja. Po ugotovitvah Komisije EU so temeljni razlogi za reguliranje profesionalnih dejavnosti (med katere sodi tudi računovodska) nesimetrična oziroma premajhna informiranost strank, izboljšanje ureditve medsebojnih razmerij med naročniki in ponudniki storitev ter značaj nekaterih profesionalnih storitev kot javno dobro, torej imajo vrednost za širšo skupnost (Šircelj, 2007, str. 10). Mnoge države so zato postavile stroge zahteve o tem, kdo se sploh sme ukvarjati z računovodsko dejavnostjo. Omejitve, ki se odražajo predvsem v zakonodaji in predpisih na regionalni in nacionalni ravni, pogosto pa tudi v zahtevah poklicnih združenj z obveznim članstvom, se najpogosteje nanašajo na (Šircelj, 2007, str. 9):

- predpisano izobrazbo;
- članstvo v profesionalnih združenjih;
- opravljanje strokovnih izpitov;
- določitev priporočljivih cen (minimalnih/maksimalnih);
- omejitve na področju propagiranja dejavnosti;
- omejitve na področju združevanj in povezovanj;
- stalno nadaljnje izobraževanje;
- obvezno zavarovanje dejavnosti.

2.1 Potrdila o ustrezni usposobljenosti v Sloveniji

Glede na zakonodajo in predpise v posameznih članicah EU ločimo tri modele regulacije oziroma možnosti opravljanja računovodske dejavnosti (med seboj se lahko tudi prepletajo) (Šircelj, 2007, str. 9):

- opravljanje računovodske dejavnosti na podlagi državnega certifikata;
- opravljanje računovodske dejavnosti s certifikatom, izdanim s strani poklicnega združenja z obveznim članstvom;
- opravljanje računovodske dejavnosti brez obveznega certifikata.

V slednjega izmed načinov reguliranja računovodske dejavnosti spada tudi Slovenija. Trenutno torej pri nas ni nobenih obveznih strokovnih zahtev za posameznike, ki želijo delovati v računovodski dejavnosti. Neusposobljeni posamezniki ali njihova podjetja, ki se izdajajo za računovodske strokovnjake, lahko s svojim neznanjem v takih primerih škodujejo tako naročniku kot ugledu celotne stroke. Mnoge države so se zato odločile to, za celotno gospodarstvo pomembno področje, urediti in uvedle licenciranje.

V Sloveniji, kot omenjeno, ni nobenih zakonskih zahtev, ki bi regulirale računovodsko dejavnost, na srečo pa imamo nekaj inštitucij, ki z željo po izboljšanju kakovosti in ugleda

računovodenja, sledijo trendom mednarodne računovodske stroke. SIR ter ZRS sta se na problematiko slabe regulacije področja odzvala s certifikatom in programom strokovnega usposabljanja, za katera bi lahko rekli, da v določeni meri predstavljata dobro alternativo tako klasičnim standardom kakovosti kot tudi podobnim certifikatom izdanim v državah članicah EU. Po uspešno opravljenem preizkusu določenih znanj, posameznik pri SIR pridobi naziv Preizkušeni računovodja, pri ZRS pa naziv Vodja računovodskega servisa.

Pridobitev omenjenih certifikatov za opravljanje računovodske dejavnosti torej ni obvezna, so pa njihovi prejemniki, z zagotovilom uglednih organizacij v stroki, ki jih izdajata, visoko usposobljeni strokovnjaki. S pomočjo teh certifikatov se tako lahko marsikdo, ki dvomi v pristnost računovodskega strokovnjaka, prepriča, da je izbral pravo osebo za vodenje svojih poslovnih knjig.

2.1.1 Naziv Preizkušeni računovodja

2.1.1.1 Izdajatelj

Strokovno usposabljanje in podeljevanje naziva Preizkušeni računovodja v Sloveniji izvaja Slovenski inštitut za revizijo (SIR), ki je bil 11. januarja 1994 ustanovljen s strani Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, podlago za njegovo ustanovitev pa je predstavljal zakon o revidiranju, sprejet julija 1993. Temeljni organi, ki sestavljajo SIR in omogočajo njegovo delovanje, predstavljajo svet SIR, revizijski svet SIR, strokovni svet SIR ter direktor (O Slovenskem inštitutu za revizijo, 2010).

V sklopu strokovnega sveta SIR delo poteka tudi v okviru sekcij, ki združujejo posameznike z določenimi strokovnimi znanji, poleg tega pa je njihova skrb namenjena tudi ustreznemu razvoju in ugledu posameznih strok. Tako strokovni svet SIR sestavljajo: sekcija preizkušenih davčnikov, sekcija pooblaščenih ocenjevalcev, sekcija preizkušenih poslovnih finančnikov, sekcija preizkušenih revizorjev informacijskih sistemov, sekcija preizkušenih notranjih revizorjev in sekcija preizkušenih računovodij in računovodij. Slednja skrbi za pridobivanje znanja na področju računovodstva, znanosti in drugih z računovodstvom povezanih področjih z namenom, da računovodja s svojim delovanjem prispeva k povečevanju vrednosti podjetij (O Slovenskem inštitutu za revizijo, 2010). V sklopu njenega delovanja pa se izdaja tudi certifikat Preizkušeni računovodja, ki je podrobneje predstavljen v nadaljevanju.

2.1.1.2 Pogoji za pridobitev naziva

Posameznik, ki želi pristopiti k izpitu za pridobitev naziva Preizkušeni računovodja, mora (Izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva, 2010):

- imeti visokošolsko izobrazbo;
- imeti 2 leti delovnih izkušenj pri vodstvenih delih v računovodstvu srednje ali velike družbe ali pri vodenju računovodskega servisa;
- aktivno obvladati slovenski jezik;

- izpolnjevati pogoje iz kodeksa poklicne etike;
- ne sme biti obsojen za kazniva dejanja, zaradi katerih bi škodoval svojemu poklicu in stroki.

Od kandidata, ki se vpiše v izobraževanje, se pričakuje, da je pri dodiplomskem študiju pridobil znanje iz ekonomike in organizacije podjetja, gospodarskega prava, finančne matematike, poslovne statistike, informacijskih sistemov, finančnega, stroškovnega in upravljalnega računovodstva ter poslovnih financ, saj je znanje, pridobljeno z omenjenim izobraževalnim programom, nadgradnja znanja s teh področij (Izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva, 2010).

Strokovni izpit za pridobitev naziva Preizkušeni računovodja je sestavljen iz dveh delov (Izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva, 2010):

- pisni del (obsega splošni in posebni del);
- predstavitev in zagovor zaključnega dela.

2.1.1.3 Program usposabljanja

Trenutni izobraževalni program (za pisni del strokovnega izpita) za pridobitev naziva Preizkušeni računovodja obsega 154 ur in je razdeljen na dva sklopa, tj. splošni del (ta je skupen za vse nazive) ter posebni del. Predavatelji, ki program izvajajo, so večinoma visoko izobraženi strokovnjaki, tj. magistri in doktorji znanosti. Po uspešno opravljenih preizkusih znanj iz omenjenih tematskih sklopov sledi še drugi del strokovnega izpita, ki ga kandidat opravi z zagovorom zaključnega dela pred tričlansko izpitno komisijo (Izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva, 2010). Podpoglavja temeljnih tematskih sklopov in razporeditev ur usposabljanja med njima lahko vidimo v tabeli 1.

Tabela 1: Program izobraževanja za pridobitev certifikata Preizkušeni računovodja

TEMATSKI SKLOPI – predmeti	Število ur
Splošni del	76
• Revizija	8
• Računovodstvo	18
• Poslovne finance	15
• Gospodarsko in davčno pravo	20
• Kvantitativne metode	10
• Poslovno komuniciranje	5
Posebni del	78
• Računovodstvo - prvi del	20
• Računovodstvo - drugi del	28
• Davki	15
• Poslovne finance	15
SKUPAJ	154

Vir: Izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva, 2010.

Poleg znanja, pridobljenega pri izobraževanju za pridobitev naziva Preizkušeni računovodja, morajo kandidati pri opravljanju svojega dela upoštevati še Statut SIR, Kodeks poklicne etike računovodij, Kodeks računovodskih načel in SRS (Izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva, 2010).

2.1.1.4 Register oseb s pridobljenim certifikatom

Kandidati, ki uspešno opravijo oba dela strokovnega izpita, pridobijo certifikat o ustrezni strokovni usposobljenosti ter se vpišejo v register oseb s pridobljenim nazivom Preizkušeni računovodja. Register preizkušenih računovodij je javno objavljen in dostopen na spletni strani SIR in je na dan 27. 6. 2010 štel 223 oseb, ki izpolnjujejo pogoje za objavo podatkov (Register preizkušenih računovodij, 2010). Objava podatkov je za posameznega kandidata veljavna dve leti od pridobitve certifikata, v tem času pa mora za njeno obnovitev pridobiti 80 točk pri programih dodatnega izobraževanja (Slovenski inštitut za revizijo, 2009b).

Skozi delovanje sekcije preizkušenih računovodij je k izobraževanju in opravljanju strokovnega izpita za pridobitev naziva Preizkušeni računovodja pristopilo vedno večje število oseb. Širitev registra in udeležbe na usposabljanju za pridobitev omenjenega naziva je razvidna iz tabele 2.

Tabela 2: Število oseb, ki so se vključile v izobraževanje ter število oseb, ki so pridobile certifikat v Sloveniji v času od leta 2005 do leta 2009

	Osebe, ki so se vpisale v izobraževanje	Osebe, ki so pridobile naziv Preiz. računovodja	Stanje v registru na dan 31.12
2009	10	20	215
2008	14	19	195
2007	20	15	176
2006	17	21	161
2005	28	38	140

Vir: Slovenski inštitut za revizijo, 2006; Slovenski inštitut za revizijo, 2007; Slovenski inštitut za revizijo, 2008; Slovenski inštitut za revizijo, 2009a; Slovenski inštitut za revizijo, 2010.

2.1.2 Naziv Vodja računovodskega servisa

2.1.2.1 Izdajatelj

Strokovno usposabljanje in podeljevanje naziva Vodja računovodskega servisa v Sloveniji izvaja Zbornica računovodskih servisov (v nadaljevanju ZRS), ki deluje pod okvirom Gospodarske zbornice Slovenije (v nadaljevanju GZS). ZRS izhaja iz Sekcije podjetij računovodskih, knjigovodskih, revizijskih in davčno svetovalnih storitev, ustanovljene leta 1996. Leta 1998 se je preoblikovala v samostojno Združenje računovodskih servisov, v začetku leta 2009 pa se je to preimenovalo v Zbornico računovodskih servisov (ZRS).

Register članov ZRS je na dan 30. 6. 2010 štel skupno 711 članov, od tega 459 oziroma 65 % družb in 252 oziroma 35% samostojnih podjetnikov posameznikov, ki imajo svojo dejavnost po

klasifikaciji SKD registrirano pod oznako 69.200 (Članstvo Zbornice računovodskih servisov, 2010).

V zasledovanju svojega najvišjega cilja, tj. dviga kakovosti in ugleda računovodske dejavnosti, ZRS gradi prepoznavnost in promovira računovodsko dejavnost ter zastopa interese svojih članov (Zbornica računovodskih servisov, b.l.). V sklopu teh nalog ZRS s svojimi predlogi sodeluje pri pripravi področne zakonodaje, organizira strokovna srečanja (kot so npr. vsakoletni kongresi računovodskih servisov in zbori ZRS), organizira izbor za naziv Naj računovodski servis ter z obveščanjem o novi zakonodaji, raznimi tipskimi pogodbami, navodili in drugimi smernicami omogoča podporo poslovanju vsem članom ZRS (Zbornica računovodskih servisov, b.l.). Poleg vsega naštetega pa ZRS z namenom večje prepoznavnosti kakovostnih računovodskih servisov skrbi tudi za izdajo Kataloga računovodskih servisov (v nadaljevanju Katalog) s potrdilom o usposobljenosti.

V Katalogu so predstavljena podjetja, ki opravljajo storitve vodenja poslovnih knjig in so svoje poslovanje uredila tako, da svojim naročnikom nudijo čim bolj kakovostne storitve (Združenje računovodskih servisov, 2006, str. 3). Za vpis v omenjen Katalog mora računovodski servis izpolnjevati določene pogoje, tj. članstvo v ZRS, registracija dejavnosti v razredu 69.200, spoštovanje kodeksa ZRS, zavarovanje poklicne odgovornosti idr. (Pravilnik o Katalogu računovodskih servisov, 2010). Eden bistvenih pogojev za vpis v Katalog pa je tudi ta, da je v računovodskem servisu zaposlena najmanj ena oseba s pridobljenim certifikatom za vodjo računovodskega servisa (Združenje računovodskih servisov, 2006, str. 3).

2.1.2.2 Pogoji za pridobitev naziva

Potrdilo o strokovni usposobljenosti za vodjo računovodskega servisa lahko pridobi vsak, ki z obvladanjem vsebine tematskih sklopov določenega programa na GZS oziroma ZRS uspešno opravi izpit za ugotovitev in potrditev usposobljenosti (Gospodarska zbornica Slovenije, 2007).

Pravico do vpisa v izobraževalni program za pridobitev certifikata ima vsak posameznik, ki je uspešno dokončal višje strokovno izobraževanje in ima najmanj tri leta delovnih izkušenj na področju računovodstva oziroma vsak, ki je uspešno dokončal visoko strokovno ali univerzitetno izobraževanje in ima najmanj dve leti delovnih izkušenj na področju računovodstva (Gospodarska zbornica Slovenije, 2007).

Udeležba v programu usposabljanja za pristop k izpitu ni nujno potrebna. Osnovni pogoj, ki posamezniku omogoča prijavo na izpit, s katerim pridobi certifikat, je najmanj višja strokovna izobrazba in pet let delovnih izkušenj s področja računovodstva oziroma visoka strokovna ali univerzitetna izobrazba in najmanj tri leta delovnih izkušenj na področju računovodskih del (Gospodarska zbornica Slovenije, 2007).

Izpit za pridobitev naziva Vodja računovodskega servisa je sestavljen iz dveh delov (Gospodarska zbornica Slovenije, 2007):

- pisni del (obsega strokovno teoretični del in pripravo naloge);
- praktični del z zagovorom.

2.1.2.3 Program usposabljanja

Trenutni program usposabljanja za vodjo računovodskega servisa obsega 400 ur in je razdeljen na štiri tematske sklope (Gospodarska zbornica Slovenije, 2007). Podpoglavja temeljnih tematskih sklopov in razporeditev ur usposabljanja med njih lahko vidimo v tabeli 3.

Tabela 3: Program izobraževanja za pridobitev certifikata Vodja računovodskega servisa

TEMATSKI SKLOPI – predmeti	Teorija	Vaje	Število ur
Računovodstvo in računovodski predpisi	60	100	160
• Računovodstvo v poslovnem sistem	8	12	20
• Računovodski predpisi	30	40	70
• Računovodski izkazi in analiza izkazov	10	20	30
• Matematika v računovodstvu	2	18	20
• Računovodsko nadziranje in njegov pomen	10	10	20
Davki in druge dajatve	104	26	130
• Neposredni davki in prispevki	49	13	62
• Posredni davki	24	6	30
• Premoženjski davki	4	2	6
• Carine in uvozne dajatve	9	3	12
• Davčni postopek in davčna služba	16	4	20
Pravni vidiki gospod. in finančnega poslovanja	80	20	100
• Evropsko pravo	6	2	8
• Statusno in obligacijsko pravo	52	12	64
• Finančno pravo	6	2	8
• Delovno pravo	16	4	20
Vodenje in poslovno komuniciranje	5	5	10
SKUPAJ			400

Vir: Gospodarska zbornica Slovenije, 2010.

Za posameznike, ki uspešno opravijo izpit, lahko ZRS trdi, da (Združenje računovodskih servisov, 2006, str. 3):

- obvladajo organiziranje in vodenje računovodskega servisa;
- dosegajo poglobljeno znanje o slovenskih računovodskih predpisih, predpisih o davkih in dajatvah ter predpisih s področja finančnega poslovanja;
- poznajo davčne vidike poslovanja in bilanciranja;
- znajo ravnati v skladu s predpisi;
- so sposobni oblikovati in razumeti računovodska poročila;
- znajo oblikovati in tolmačiti analitska poročila za odločanje.

Po navodilih Programa za usposabljanje za vodje računovodskih servisov morajo biti izvajalci usposabljanja ustrezno izobraženi. Zahtevana je najmanj univerzitetna izobrazba s področja ekonomije ali prava ter najmanj pet let delovnih izkušenj na področju obravnavane tematike. Prav tako pa morajo izvajalci imeti izkušnje tudi s poučevanjem odraslih (Gospodarska zbornica Slovenije, 2010). Gre torej predvsem za strokovnjake iz prakse.

2.1.2.4 Register oseb s pridobljenim certifikatom

Kandidati, ki uspešno opravijo oba dela strokovnega izpita, pridobijo certifikat o ustrezni strokovni usposobljenosti ter se vpišejo na seznam oseb s pridobljenim nazivom Vodja računovodskega servisa. Seznam je objavljen na spletni strani ZRS in je na dan 5. 1. 2009 štel 207 oseb, ki izpolnjujejo pogoje za objavo naziva (Seznam oseb s pridobljenim potrdilom o usposobljenosti, 2010). Poleg omenjenega seznama pa se v poseben register, tj. Katalog računovodskih servisov, lahko vpišejo tisti računovodski servisi, ki zaposlujejo vsaj eno osebo s pridobljenim certifikatom. Za objavo je potrebno izpolnjevati tudi ostale pogoje, med drugimi tudi stalno strokovno izobraževanje zaposlenih, s katerim se doseže najmanj 15 točk letno. Katalog računovodskih servisov je na dan 28. 6. 2010 štel 93 podjetij, ki izpolnjujejo vse pogoje za objavo v katalogu (Katalog računovodskih servisov, 2010).

2.1.3 Potrdila ostalih inštitucij

Izobraževalna programa za naziva Preizkušeni računovodja s strani SIR in Vodja računovodskega servisa s strani ZRS zagotovo predstavljata najbolj ciljno usmerjeni izobraževanji na področju računovodstva v Sloveniji. Predmetnika in vsebina predmetov se nanašajo tako na temeljna področja računovodstva kot tudi na širša gospodarska in finančna znanja, ki naj bi jih obvladal vsak dober računovodja. Omenjena izobraževalna programa pa nista edina možnost za pridobivanje računovodskega znanja pri nas. Novega znanja željni posamezniki si slednjega lahko pridobijo tudi pri raznih izobraževalno usmerjenih podjetjih. Ponudba in število teh sta velika, zato je pomembno, da izberemo pravi program, ki bo v zameno za ceno ponudil čim večji obseg kakovostnih informacij. V nadaljevanju na kratko predstavljam le tri programe nekaterih različnih inštitucij, ki so usmerjeni v pridobivanje in izpopolnjevanje znanja računovodij.

Inštitut za računovodstvo (IR) – Akademija gospodarstvo

Inštitut za računovodstvo je bil ustanovljen s strani računovodske hiše Unija d.o.o., njegovo delovanje pa je usmerjeno predvsem v raziskovanje in izpopolnjevanje obstoječega ter razvoj novega računovodskega znanja. V okviru svojih izobraževanj ponujajo tudi program Akademija gospodarstvo, ki je namenjen tistim, ki so na področju računovodstva že delali oziroma trenutno opravljajo ta poklic. Izvaja se kot program celoletnega izobraževanja, traja eno šolsko leto in vključuje devet mesečnih srečanj (Akademija IR gospodarstvo, 2010). Posameznik, ki se programa udeleži, pridobi znanja s področja davčnih obračunov, davka na dodano vrednost in davka od dohodkov pravnih oseb, dohodnine, obračuna plač in drugih prejemkov iz delovnih razmerij ter računovodskih standardov in usmeritev. Predavatelji, ki izvajajo predmete v okviru

omenjenega programa, so preizkušeni davčniki, predavatelji višjih strokovnih šol, člani upravnega odbora ZRS, pooblaščen revizorji idr. Predhodna izobrazba za vpis ni določena, posameznik pa ob zaključku prejme še potrdilo o udeležbi (Akademija IR gospodarstvo, 2010).

GEOSS d.o.o. – Nacionalna poklicna kvalifikacija Računovodja

Izobraževalni center GEOSS nudi izobraževanja za odrasle najrazličnejših socialnih, poklicnih in starostnih struktur, z različnimi željami in potrebami. V okviru svojega delovanja izvajajo tudi nacionalno poklicno kvalifikacijo Računovodja, s katero posameznik pridobi znanja s področja ekonomike, računovodstva, davkov, bilanciranja in financ. Usposabljanje se nanaša tudi na izdelovanje poročil, sestavljanje dopisov ter varovanje poslovnih skrivnosti. Pogoj za pridobitev poklicne kvalifikacije je končana najmanj V. stopnja izobrazbe, ob zaključku izobraževanja ter uspešno opravljenim preizkusu znanj pa posameznik pridobi javno veljavno listino, s katero izkazuje svojo poklicno usposobljenost za vodenje in delo v računovodskem servisu (Nacionalna poklicna kvalifikacija Računovodja, 2010).

AMBICIJ akademija - Šola računovodstva

Glavni dejavnosti AMBICIJ akademije, ki deluje pod okriljem samostojne podjetnice Nataše Rosenstein, predstavljata svetovanje in izobraževanje. V sklopu izobraževalnih programov se izvaja tudi Šola računovodstva, ki je namenjena vsem, ki računovodsko znanje želijo pridobiti ali pa ga le utrditi. Šola računovodstva poteka od septembra do decembra, vsak modul pa je sestavljen iz šestih pedagoških ur. Posameznik, ki se izobraževanja udeleži, pridobi znanja s področja knjiženja, davkov, obračuna prispevkov in plač, letne inventure, blagajniškega poslovanja ter priprave in razumevanja letnih izkazov in bonitetnih poročil. Med predavatelji, ki izvajajo posamičen del programa, so pooblaščen revizor, preizkušeni ocenjevalec vrednosti podjetij ter predavatelji na Visoki šoli za računovodstvo. Predhodna izobrazba za vpis na program ni določena, ob zaključku izobraževanja pa posameznik prejme diplomu AMBICIJ akademije, ki potrjuje uspešno opravljeno Šolo računovodstva ter sposobnost vodenja poslovnih knjig po sistemu dvostavnega računovodstva (Šola računovodstva, 2010).

Poleg zgoraj predstavljenih programov, pa je na trgu možno zaslediti tudi veliko ponudb t.i. kratkih izobraževanj oziroma seminarjev, ki so namenjeni predvsem seznanjanju s spremembami zakonodaje. Vse pogosteje pa je zaznati tudi številne eno oziroma večdnevne tečaje, ki ponujajo osnovna znanja s področja knjigovodstva, računovodstva in drugih sorodnih smeri.

Težko bi rekli, da predstavljeni programi ponujajo zelo dobro alternativo v prejšnjem poglavju predstavljenima nazivoma, ki sta podprta s certifikatom uglednih inštitucij in večino uveljavljenih računovodskih strokovnjakov. Zagotovo pa vsako znanje, ki ga posameznik pridobi s pomočjo njih, pripomore k boljšemu delu posameznega računovodje. Vsak način dodatnega izobraževanja in seznanjanja z novostmi namreč pomeni zdrav odnos do svojega poklica in spoštovanje do celotne stroke.

2.2 Primerjava zahtev o ustrezni usposobljenosti v državah članicah EU

Stopnja reguliranosti in zahteve za opravljanje računovodske dejavnosti se med državami članicami EU razlikujejo. V nadaljevanju tega poglavja zato predstavljam, kakšne so te zahteve in katere inštitucije stojijo za njimi.

V EU brez ustreznega potrdila oziroma certifikata računovodsko-knjigovodskih del ni mogoče opravljati v Avstriji, Franciji, Belgiji, Italiji, Malti, Portugalski, Luksemburgu, na Madžarskem idr. (Zaman Groff, 2009). V teh državah se torej z računovodsko dejavnostjo lahko ukvarjajo le posamezniki s pridobljenim nazivom, za katerega pa morajo izpolnjevati določene predpisane pogoje. Nasprotno pa v Estoniji, Litvi in Latviji računovodsko dejavnost lahko opravlja kdor koli, prav tako pa v Latviji in na Poljskem ni obvezno članstvo v poklicnih družnjih (Šircelj, 2005, str. 9-13).

Kvalifikacije posameznika, ki so potrebne za pridobitev certifikata, se v večini držav članic EU nanašajo na (Šircelj, 2005, str. 9):

- predpisano stopnjo izobrazbe (najpogosteje je to univerzitetna ali visoka izobrazba);
- določeno število let ustrezne delovne prakse (običajno od dve do pet let, izjema je Grčija, kjer se zahteva osem let delovne prakse);
- opravljen strokovni izpit.

Najvišjo raven regulative na področju računovodske dejavnosti je zaslediti v Belgiji, Avstriji, Italiji, Franciji, Luksemburgu idr. Nekaj ureditev računovodske dejavnosti navedenih držav podrobneje predstavljam v nadaljevanju.

Avstrija

V Avstriji se za vse strokovnjake iz računovodske dejavnosti (revizorje, računovodje in davčne svetovalce) uporablja splošni izraz *Wirtschaftstreuhänder*. Računovodskega strokovnjaka avstrijski Zakon o revidiranju, davčnem svetovanju in sorodnih dejavnostih opredeljuje kot samostojnega knjigovodjo, ki ima dovoljenje za samostojno opravljanje dejavnosti. V sklopu tega dovoljenja pa lahko opravlja naloge finančnega in stroškovnega računovodstva, obračunava plače, sestavlja računovodske izkaze, pripravlja obračune davka na dodano vrednost ter deluje kot zastopnik v davčnih zadevah. Za pridobitev dovoljenja za opravljanje dejavnosti pa je, poleg pridobitve ustreznega naziva, potrebno pridobiti tudi odobritev avstrijske Zbornice pooblaščenih revizorjev, davčnih svetovalcev in samostojnih knjigovodij (nem. *Kammer der Wirtschaftstreuhänder*) (Zaman Groff, 2010, str. 276).

Luksemburg

V Luksemburgu se za računovodjo uporablja izraz *expert-comptable*, njegov poklic pa podrobneje urejata Zakon o organiziranosti poklica računovodskega strokovnjaka in Uredba o

določitvi oblike in vsebine preizkusa usposobljenosti za pridobitev naziva računovodskega strokovnjaka. Slednja kot pogoj za pridobitev naziva od kandidatov zahteva, da uspešno opravijo izpite iz poznavanja luksemburške davčne, delovne in trgovinske zakonodaje ter s področja socialne varnosti in etike. Za pridobitev naziva je zahtevan dokončan najmanj triletni univerzitetni ali strokovni študijski program, za opravljanje dejavnosti pa je obvezno tudi članstvo v Zvezi računovodskih strokovnjakov (*Ordre des experts-comptables*) (Zaman Groff, 2009, str. 276).

Francija

V Franciji sta računovodski in revizijski poklic ločena, oba pa sta regulirana z vladnimi uredbami. Dejavnost računovodstva ureja Združenje (pooblaščenih) računovodij (fra. *l'Ordre des Experts-Comptables*, v nadaljevanju OEC). Za članstvo v OEC mora posameznik razpolagati z diplomom, ki dokazuje ustrezno izobrazbo ter je hkrati podprta s strani Ministrstva za izobraževanje. Za pridobitev certifikata za pooblaščenega računovodjo pa je potrebno uspešno opraviti večstopenjske izpite, ki trajajo skupno najmanj sedem let. Za opravljanje računovodske dejavnosti so v Franciji dovoljene vse gospodarske oblike družb, razen družbe z omejeno odgovornostjo, prav tako pa je obvezno poskrbeti tudi za zavarovanje (Šircelj, 2005, str. 12-13).

Italija

V Italiji je možno opravljati računovodsko dejavnost s številnimi poklicnimi nazivi, obstajata pa tudi dva, ki sta določena z zakonom: pooblaščen javni računovodja (ita. *Dottori Commercialisti*) ter računovodja in trgovski strokovnjak (ita. *Ragionieri e Periti Commerciali*). Razlika v nazivu med združenjema je v velikosti podjetij, za katere njihovi člani opravljajo računovodske storitve, pa tudi v vsebini dela, saj revizijsko dejavnost lahko opravljajo le pooblaščen javni računovodje (Šircelj, 2005, str. 11).

Posameznik mora za pridobitev naziva imeti vsaj univerzitetno oziroma visoko izobrazbo ter nekaj let delovnih izkušenj, potrebno pa je tudi članstvo v profesionalnih združenjih. Po pridobitvi naziva se mora nato kontinuirano izobraževati vsaj 30 ur letno, program izobraževanja pa mora biti v skladu z izobraževalnimi programi, ki so potrjeni s strani nacionalnih združenj. Za opravljanje računovodske dejavnosti so na voljo vse oblike gospodarskih družb z izjemo družbe z omejeno odgovornostjo in delniške družbe. Zavarovanje poklicne odgovornosti pa v tej državi ni obvezno (Šircelj, 2005, str. 11).

Predstavljene ureditve računovodskega področja nekaterih držav članic EU bi lahko predstavljale neko osnovo in zgled, po katerem bi Slovenija gradila svoj sistem regulacije te stroke. Potrebne bi seveda bile določene prilagoditve, vsekakor pa lahko prek njih vsaj preverimo, kakšen je učinek tovrstnih regulativ in na podlagi tega presodimo, kakšna ureditev bi bila najbolj primerna za Slovenijo.

2.3 Možnosti za nadaljnji razvoj slovenskih računovodskih servisov in kakovosti njihovih storitev

Razvoj panoge računovodskih storitev bo predvidoma šel na eni strani v smer vse večje specializacije znotraj posameznega računovodskega servisa, na drugi strani pa po zgledu zahodnoevropskih držav v smeri celovite ponudbe računovodskega servisa (Združenje računovodskih servisov, 2006, str. 5). Glede na vse močnejšo povezanost računovodstva s tehnologijo bodo morali računovodski servisi pozornost usmerjati tudi na trende na tem področju. Njihovo delovanje bo vse bolj potrebno prilagajati značilnostim elektronskega poslovanja, izmenjave podatkov ter računovodenja.

Ena izmed predvidenih smer razvoja računovodske panoge pa je tudi vzpostavitev nadzora oziroma regulacija vstopa v panogo. Po mnenju Horvata (2003, str. 33) je neka oblika objektivnega nadzora potrebna in koristna, izvaja pa naj se z zagotavljanjem večje preglednosti kakovosti izvedbe računovodskega dela ter cen računovodskih storitev. Za vzpostavitev tovrstne ureditve računovodstva v Sloveniji je trenutno v pripravi predlog Zakona o računovodski dejavnosti.

2.4 Predlog Zakona o računovodski dejavnosti

Predlog Zakona o računovodski dejavnosti (2005) je bil podan predvsem s strani ZRS in drugih strokovnjakov, o njegovi vsebini pa se posvetujejo in usklajujejo tudi drugimi interesnimi skupinami. V nadaljevanju tega podpoglavja predstavljam vsebino trenutnega predloga zakona in katera področja zakon ureja, pri čemer povzemam ugotovitve Romane Tomc Lampič (2005, str. 17-21), ki je raziskala okoliščine ob nastajanju omenjenega zakona.

Temeljni namen zakona o računovodski dejavnosti je pravna ureditev tega področja s ciljem zaščite naročnika storitev računovodskih servisov, višje kakovosti storitev računovodskih servisov, večjega zaupanja v verodostojnost računovodskih izkazov ter dviga ugleda celotne računovodske stroke.

Da bi dosegli navedene cilje zakona, je potrebno:

- urediti pojme s področja opravljanja računovodskih storitev;
- določiti jasne pogoje za opravljanje računovodskih storitev za zunanje naročnike;
- določiti pravila za varno in skrbno poslovanje računovodskih družb;
- opredeliti pristojnosti zbornice in ministrstev;
- zagotoviti javne evidence o računovodskih družbah in njihovih vodjih;
- zagotoviti inšpekcijski nadzor nad izvajanjem zakona.

Predlog zakona izvajalce računovodskih storitev označuje z nazivom računovodske družbe, pravico opravljanja računovodske dejavnosti pa taka družba pridobi s certifikatom ki ga podeljuje ZRS. Slednja ima pri regulaciji dejavnosti javna pooblastila tako za podeljevanje kot tudi za odvzem certifikata, poleg tega pa izvaja preizkuse usposobljenosti za strokovnega vodjo

računovodskega servisa, vodi register oseb, ki so potrdilo o usposobljenosti pridobile, vodi register družb, ki so pridobile certifikat za opravljanje dejavnosti ter za opravljanje teh pooblastil zagotavlja kadrovske, materialne in prostorske pogoje. ZRS mora o izvajanju javnega pooblastila redno poročati ministrstvom, ki sta pristojni za gospodarstvo in finance.

Računovodska družba certifikat za opravljanje računovodske dejavnosti pridobi, če zaposluje vsaj eno osebo s potrdilom o usposobljenosti za vodjo računovodske družbe, ima zavarovano poklicno odgovornost za primer škode in poda izjavo o spoštovanju kodeksa etike računovodskih družb. Posameznik pa potrdilo o usposobljenosti za vodjo računovodske družbe pridobi v primeru, da ima najmanj visokošolsko izobrazbo, najmanj dve leti ustreznih delovnih izkušenj, aktivno obvlada slovenski jezik, ni bil obsojen za kaznivo dejanje v povezavi z računovodstvom in ima opravljen preizkus strokovne usposobljenosti, po programu, ki ga potrdita ministra pristojna za gospodarstvo in finance. Za računovodske družbe in fizične osebe, ki na dan uveljavitve zakona že opravljajo računovodsko dejavnost, je predpisan dveletni rok za uskladitev z določbami tega zakona. Zakon predvideva tudi kazenske določbe, ki sankcionirajo odgovorne osebe in zbornico, inšpekcijski nadzor nad uporabo tega zakona pa izvaja Tržni inšpektorat Republike Slovenije.

Podpora zakonski ureditvi računovodske dejavnosti je že v anketi ZRS izkazalo kar 76% vseh sodelujočih podjetij (Analiza zadovoljstva strank z računovodskimi servisi, 2010). Ti rezultati so zelo vzpodbudni, zato sem se odločila, da v svoji raziskavi povprašam po mnenju o tem tudi neposredne udeležence, tj. računovodske servise. Vprašanje o mnenju glede ureditve dejavnosti je bilo sicer neobvezno, pa vendar sem prejela kar 50 odgovorov. Pri tem moram poudariti, da so bila vsa mnenja sodelujočih, tako tistih s certifikatom kot tistih brez, zelo naklonjena ureditvi dejavnosti. S predlogom Zakona o računovodski dejavnosti se jih večina strinja predvsem v točkah, ki zapovedujejo določeno minimalno stopnjo izobrazbe ter certifikat, s katerim je preverjena strokovnost za tiste osebe, ki bi želele delovati v računovodski panogi. Mnogi med njimi so pri tem poudarili, da prejem certifikata ne sme biti enkratno dejanje, temveč bi ga bilo potrebno obnavljati na vsakih nekaj let (npr. pet), podpirajo pa tudi določbe, ki omogočajo postopno obvezno pridobitev certifikata za tiste računovodske servise, ki trenutno že opravljajo dejavnost, a certifikata nimajo.

Nekateri sodelujoči pa so pri tem vprašanju s svojim mnenjem sporočili zaskrbljenost o neučinkovitosti predlaganih ureditev. Nekaj predlogov v zvezi s tem se tako nanaša tudi na pogostejšo in bolj podrobno davčno inšpekcijo, ki bi poleg certifikatov avtomatično izločala vse računovodske servise, ki ne dosegajo primerne kakovosti. Glede kontinuiranega obveznega izobraževanja za ohranjanje certifikata pa so mnogi predlagali, da bi morala biti tovrstna izobraževanja bolj prilagojena njihovim potrebam ter cenejša oziroma subvencionirana s strani države. Izkazali pa so tudi željo po večji povezanosti in usklajenosti Zakona o računovodski dejavnosti in certifikatov.

Predlog Zakona o računovodski dejavnosti je sicer v pripravi že od leta 2005, vendar po besedah delovne skupine ZRS, ki je zanj zadolžena, podpore za zakonsko ureditev dejavnosti s strani

Ministrstva za gospodarstvo še niso prejeli (Predlog Zakona o računovodski dejavnosti, 2010). Ne glede na to pa se na ZRS aktivnosti v zvezi z ureditvijo računovodske dejavnosti nadaljujejo.

S predlogom Zakona o računovodski dejavnosti in uvedbo certifikata Vodja računovodskega servisa je ZRS začel uresničevati svoj temeljni cilj, tj. dvig kakovosti in ugleda računovodske dejavnosti. Prav tako pa je korak k ureditvi dejavnosti naredil tudi SIR. S certifikatom Preizkušeni računovodja in z zahtevnimi pogoji za njegovo pridobitev, ravno tako kot ZRS, strmi k zagotavljanju večje kakovosti ter k zmanjšanju obsega črnega trga storitev računovodskih servisov. Posamezniki, ki se izdajajo za računovodje, a ustreznega znanja v resnici nimajo, namreč z neusposobljenostjo pogosto nižajo ugled celotne dejavnosti, z nizkimi cenami pa razvrednotijo delo pravih strokovnjakov.

Regulacija v smislu izločanja nekakovostnih računovodskih servisov s pomočjo uvedbe certifikatov je dobrodošla. Vprašanje pa je, ali je namen izdajateljcev certifikata predvsem preprečitev vstopa konkurentov v panogo, ali bodo predlagane spremembe res povečale kakovost računovodskih storitev. V nadaljevanju diplomskega dela zato ugotavljam, kakšen vpliv imajo nekatere trenutno predlagane rešitve SIR in ZRS ter njuna izobraževalna programa in certifikata k doprinosu h kakovosti računovodske dejavnosti oziroma natančneje v slovenske računovodske servise.

3 Primerjava kakovosti storitev računovodskih servisov

3.1 Namen raziskave

V raziskovalnem delu diplomskega dela ugotavljam kakšen vpliv imata certifikata ZRS in SIR na kakovost storitev slovenskih računovodskih servisov. Pri tem primerjam kakovost storitev računovodskih servisov, ki imajo na vodstvenem položaju vsaj eno osebo s pridobljenim certifikatom, z računovodskimi servisi, ki tega certifikata nimajo. S tem želim preveriti, ali in v kolikšni meri certifikata vplivata na kakovost računovodenja računovodskih servisov, ter v kakšnem razmerju je kakovost storitev nelicenciranih računovodskih servisov v primerjavi z licenciranimi. Predhodnih raziskav na to temo v Sloveniji do sedaj ni bilo zaslediti, zato moja raziskava izhaja iz nekaterih stališč strokovnjakov, literature ter lastnih predstav in razlag.

3.2 Hipoteze in struktura raziskovalnega modela

Percepcija kakovosti se, zaradi njenih različnih definicij in značilnosti, od posameznika do posameznika razlikuje. Njeno določanje in merjenje je zaradi tega tudi nekoliko oteženo oziroma zajema veliko mero subjektivnosti. V nadaljevanju predstavljam strukturni model dejavnikov, ki po moji oceni vplivajo na kakovost storitev računovodskih servisov, pred tem pa zapisujem še ustrezne argumente ter razvijem hipoteze, ki jih v nadaljevanju diplomskega dela, v skladu z rezultati analize, potrdim oziroma zavržem. Pri raziskovalnem delu sem se sicer osredotočila na temeljne povezave med certifikatom ter kakovostjo storitev računovodskega servisa, poleg tega pa so me zanimale tudi medsebojne povezave in vplivi ostalih izbranih dejavnikov na kakovost storitev računovodskih servisov, ki celoten strukturen model še bolj dopolnjujejo oziroma

izpopolnjujejo. V skladu z modelom in ustreznimi spremenljivkami v nadaljevanju predstavljam in argumentiram naslednjih 10 hipotez.

Neurejenost področja ter vedno večja zmeda naročnikov storitev računovodskih servisov glede ponudbe, delovanja ter kakovosti dela ponudnikov računovodskih storitev, sta privedla do odziva stroke ter vodilnih inštitucij na področju računovodstva pri nas. Z uvedbo certifikatov oziroma strogih pogojev, ki naj bi jih moral izpolnjevati sleherni računovodja, so naredili velik korak k zagotavljanju večje preglednosti trga računovodskih storitev. Marsikdo namreč ne zna razbrati vsebine računovodskih izkazov, pogosto pa se tudi ne zaveda, da zanje odgovarja prav sam in ne računovodja, ki je poslovne dogodke evidentiral ter naredil zaključni izkaz (Štefanc v Polutnik, 2010a, str. 40).

Koristi, ki jih prejme uporabnik računovodskih storitev v primeru sodelovanja z računovodskim servisom, ki svoje delo opravlja na kakovostni ravni, so neprecenljive. Ustrezne in pravilne informacije, ki jih računovodski servis posreduje podjetju, namreč predstavljajo dragocen temelj bodočih odločitev in prihodnjega razvoja (Polutnik, 2010b, str. 40). Nasprotno, je škoda, ki jo lahko naredi neusposobljen računovodski servis, lahko ogromna (Štefanc v Polutnik, 2010a, str. 40).

Da bi torej v luči uporabnikov računovodskih storitev vsaj nekoliko zmanjšali zmedo glede trga računovodskih storitev, je stroka vzpostavila minimalne standarde za osebe, ki se ukvarjajo z računovodstvom. Delovanje v skladu z omenjenimi pogoji oziroma pridobitev certifikata po zakonu sicer ni obvezna, prinaša pa potrdilo o ustrezni kvalifikaciji in s tem večji kredibilnosti. Certifikat namreč podeljujejo priznani strokovnjaki, ki s svojim podpisom jamčijo, da ima kandidat ustrezno izobrazbo ter je zares usposobljen in strokovno primeren za opravljanje računovodske dejavnosti, prav tako pa obe inštituciji spodbujata zavarovanje poklicne odgovornosti ter konstantno funkcionalno izobrazbo, kar skupaj predstavlja osnovne dejavnike za kakovostno izvedbo računovodskega dela (Pust, 2009, str. 20). Na podlagi navedenega tako izpeljujem 1. hipotezo:

H1: Certifikat SIR ali ZRS, ki ga je pridobila odgovorna oseba računovodskega servisa, pozitivno vpliva na kakovost storitev računovodskega servisa.

Do napak oziroma nepravilnosti in posledično oškodovanja naročnikov računovodskih storitev po mnenju Štefanca (v Polutnik, 2010, str. 40) najpogosteje prihaja zaradi neznanja uporabnikov oziroma neustrezne strokovne usposobljenosti ponudnikov tovrstnih storitev. Cilj uvedbe certifikatov je tako predvsem dvig ravni znanja ter zagotavljanje objektivnih meril za ugotavljanje večšin na področju računovodskega dela (Koletnik, 1995, str. 86). Programa usposabljanja sta ciljno usmerjena na temeljna področja računovodenja ter na ostala tesno povezana področja, ki naj bi jih osvojil vsak računovodja. Preverjanje znanja poteka pod strogim nadzorom in zahtevnimi kriteriji priznanih strokovnjakov, za pridobitev certifikata pa sta prav tako zahtevani minimalna formalna stopnja izobrazbe ter določeno število let ustreznih delovnih izkušenj. Cilj certifikatov je tako predvsem osredotočenje na ustrezna znanja najvišjih ravni, ter

na nenehno izobraževanje in izpopolnjevanje, s katerim se ohranja nivo strokovnosti. Iz navedenega izpeljujem 2., 3. in 4. hipotezo:

H2: Certifikat SIR ali ZRS, ki ga je pridobila odgovorna oseba računovodskega servisa, pozitivno vpliva na strokovnost prejemnika certifikata in ostalih zaposlenih v računovodskem servisu.

H3: Strokovnost pozitivno vpliva na raven znanja odgovorne osebe in ostalih zaposlenih v računovodskem servisu.

H4: Certifikat SIR ali ZRS, ki ga je pridobila odgovorna oseba računovodskega servisa, pozitivno vpliva na znanje prejemnika certifikata in ostalih zaposlenih v računovodskem servisu.

Doseganje nivoja znanja ter njegova kontinuirana nadgradnja je lahko dosežena na več načinov. Eden izmed njih je tudi redno prebiranje strokovnih revij, v katerih so zabeležene novosti, spremembe ter ostale informacije, ki so pomembne za delo računovodje. Dobro je, če posameznik poleg klasičnega izobraževanja preko seminarjev in predavanj redno prebira tudi čim večje število tovrstnih strokovnih tekstov, saj s tem obnavlja in nadgrajuje svoje znanje. Posamezniki, ki se v skladu s svojim poklicem stalno izobražujejo, kažejo zdrav odnos do stroke in svojega dela, s tem pa dosegajo tudi višjo kakovost. Izobraževanje, bodisi s pomočjo predavanj, delavnic, revij ali drugega pa zahteva ne le finančna sredstva, ampak tudi voljo, željo po novem znanju. V nasprotnem primeru je pridobljeno novo znanje lahko učinkovito precej manj od potencialov.

Po mnenju Horvata (2003, str. 33) je izobrazba splošni pokazatelj sposobnosti in ambicij posameznika, s pomočjo katere lahko utemeljeno domnevamo, da posamezniki z višjo izobrazbo izkazujejo višjo pripravljenost za učenje ter višjo pripravljenost za spremembe v želeni smeri. Med posameznike, ki svoja znanja želijo vseskozi dopolnjevati tudi prek strokovnih revij, bi tako lahko uvrstili tudi tiste, ki so pridobili enega izmed obeh certifikatov. Na podlagi navedenega sem razvila 5., 6. in 7. hipotezo:

H5: Certifikat SIR ali ZRS, ki ga je pridobila odgovorna oseba računovodskega servisa, pozitivno vpliva na število redno prebiranih strokovnih revij zaposlenih v računovodskem servisu.

H6: Strokovnost posameznika pozitivno vpliva na število strokovnih revij, ki jih redno prebira.

H7: Prebiranje strokovnih revij ima pozitiven vpliv na raven znanja posameznika.

V računovodstvu obstoj in napredek dela izhajata predvsem iz znanja in njegove nenehne nadgradnje. Računovodske storitve so specifične, saj marsikdo ne razume njihove vsebine,

povpraševanje po njih pa je zato veliko. Raven znanja in njegovo ohranjanje ter nadgradnja oziroma strokovnost torej predstavlja temeljni del računovodskih storitev, ki se jih mnogi poslužujejo prav zaradi njihove zahtevnosti.

Kakovost nekega proizvoda oziroma storitve je dosežena na več načinov. Občuti se lahko kot zadovoljstvo uporabnika proizvoda oziroma storitve, lahko pa tudi kot doseganje nekakšnih kriterijev, ki predstavljajo bistvo proizvoda oziroma storitve. Kakovost dela računovodskega servisa je razvidna tudi v naboru storitev, ki jih računovodski servis lahko opravlja za svoje naročnike. Da lahko ponudi čim večji nabor, morajo biti zaposleni strokovno usposobljeni ter stalno dopolnjevati svoja znanja. Na podlagi navedenega sem razvila 8., 9. in 10. hipotezo:

H8: Strokovnost odgovorne osebe računovodskega servisa pozitivno vpliva na kakovost storitev računovodskega servisa.

H9: Znanje odgovorne osebe računovodskega servisa in ostalih zaposlenih pozitivno vpliva na kakovost storitev računovodskega servisa.

H10: Število strokovnih revij, ki jih odgovorne osebe in zaposleni v računovodskem servisu redno prebirajo, pozitivno vpliva na kakovost storitev računovodskega servisa.

Poleg temeljnih zgoraj opredeljenih hipotez v analizo vključujem dodatno kontrolno spremenljivko. Pri tem preverjam, kakšen vpliv ima velikost podjetja, ki se ukvarja z računovodsko dejavnostjo, na osnovne spremenljivke tj. pridobitev certifikata, strokovnost, znanje, revije ter vzajemno kakovost storitev ter iz navedenega izpeljujem dodatne štiri hipoteze.

Pridobitev omenjenih certifikatov je pogojena z določenim minimalnim potrebnim znanjem oziroma opravljenim strokovnim izpitom, formalno izobrazbo ter ustreznimi delovnimi izkušnjami. Če posameznik zadnjih dveh navedenih pogojev ne izpolnjuje, je pristop k opravljanju izpita onemogočen, najpogosteje pa oviro predstavlja potrebno strokovno znanje, ki ga osnovne izobraževalne inštitucije večinoma ne nudijo v zadostni meri, da bi kandidati brez dodatnega izpopolnjevanja lahko opravili strokovni izpit. Zato se posamezniki največkrat odločijo slediti izobraževalnemu programu za pridobitev certifikata od začetka do konca, torej skozi vsa predvidena predavanja predmetov, katerih vsebino je potrebno poznati, da bi uspešno opravili strokovni izpit ter s pomočjo tega znanja bolj kakovostno opravljali svoje delo. Tako kot za druge vrste zunanega izobraževanja so tudi za interno izobraževanje pri SIR in ZRS potrebna določena finančna sredstva. Veliki računovodski servisi si, v primerjavi z manjšimi, zaradi večjih denarnih zmožnosti lažje privoščijo strošek tovrstnega izobraževanja, lažje pa poskrbijo tudi za nadomeščanje osebe, ki pridobiva certifikat, medtem ko se izobražuje. Glede na navedeno, sem razvila 11. hipotezo:

H11: Velikost računovodskega servisa pozitivno vpliva na pridobitev certifikata SIR ali ZRS.

Z večanjem obsega poslovanja ter števila podrejenih, ki jih je potrebno nadzorovati in usmerjati, se povečujejo tudi potrebe po organizacijskih, vodstvenih ter strokovnih znanjih na višji ravni. Podjetje, ki drugim pravnim osebam zagotavlja računovodske storitve, na vodstvenem področju potrebuje zanesljivo osebo. Ta naj bi tudi bila odgovorna za celotno delo, ki je opravljeno pod imenom računovodskega servisa in naj zanj tudi odgovarja. Večji kot je računovodski servis, večja je torej odgovornost vodje, s tem pa tudi večja potreba po stalnem izpopolnjevanju in strokovni rasti. Bodoči uporabniki storitev računovodskih servisov, ki so v dilemi med njihovo ponudbo in izbiro, se nemalokrat odločijo za velike, znane računovodske servise, saj se ti pogosto pojmujejo kot podjetja, ki so preverjena in kot taka zagotavljajo varno in kakovostno storitev.

Večji računovodski servisi so tako pridobili ugled, ki ga je potrebno nenehno negovati. Razvoj in rast v računovodski stroki pa prinaša znanje, ki je v koraku s časom in vsemi zakonodajnimi spremembami. Vse to pa zopet zahteva veliko finančnih sredstev, ki si jih mali računovodski servisi težje privoščijo. V večjih računovodskih servisih se, zaradi ugodnosti pridobljenih na račun števila kandidatov za izobraževanje ali internih strokovnjakov za določeno področje, pogosto poslužujejo tudi obširnega internega izobraževanja, pri katerem je vanj vključeno večje število zaposlenih. Večji servis tako lahko ponuja večji nabor storitev, ki se jih priučijo zaposleni. Tako se dopolnjuje in povečuje znanje vseh zaposlenih, s tem pa tudi njihova strokovnost z računovodskega in z njim povezanih področij. Na podlagi navedenega sem razvila 12. in 13. hipotezo:

H12: Velikost računovodskega servisa pozitivno vpliva na strokovnost vodje računovodskega servisa in ostalih zaposlenih.

H13: Velikost računovodskega servisa pozitivno vpliva na znanje vodje računovodskega servisa in ostalih zaposlenih.

Ne glede na naveden podporni argument 12. hipoteze, da se velika podjetja pogosto smatrajo za varna in kakovostna, pa to dejstvo ne drži vedno. Večji računovodski servisi imajo sicer večje zmožnosti za financiranje strokovnih izobraževanj ter s tem za višanje strokovnosti, lažje pa poskrbijo tudi za nadomeščanje zaposlenih v primeru morebitnih bolniških in porodniških dopustov oziroma drugih daljših odsotnosti.

Vendar pa strokovnost ni edini faktor, ki ima vpliv na kakovost storitev računovodskega servisa. Morebitno slabost večjega obsega poslovanja je moč najti v masovni proizvodnji oziroma hitrem površinskem delu zaradi prevelikih obveznosti posameznega zaposlenega, ki je skrbnik določenemu številu strank. V tem primeru delo ni opravljeno na zadostni ravni kakovosti oziroma na taki ravni, ki bi jo sicer s svojimi sredstvi in znanjem lahko zagotovili. Manjši računovodski servisi si tako lahko zagotovijo prednost s svojo prilagodljivostjo in popolno posvetitvijo stranki in njenemu morebitnemu specifičnemu poslovanju. Zaradi svojih posebnosti in značilnosti imajo pri tem dejavniku enake možnosti tako veliki kot manjši računovodski

servisi. Glede na variiranje vpliva omenjenega dejavnika na kakovost storitev računovodskega servisa v eno in drugo smer, razvijam 14. hipotezo, pri čemer pričakujem, da:

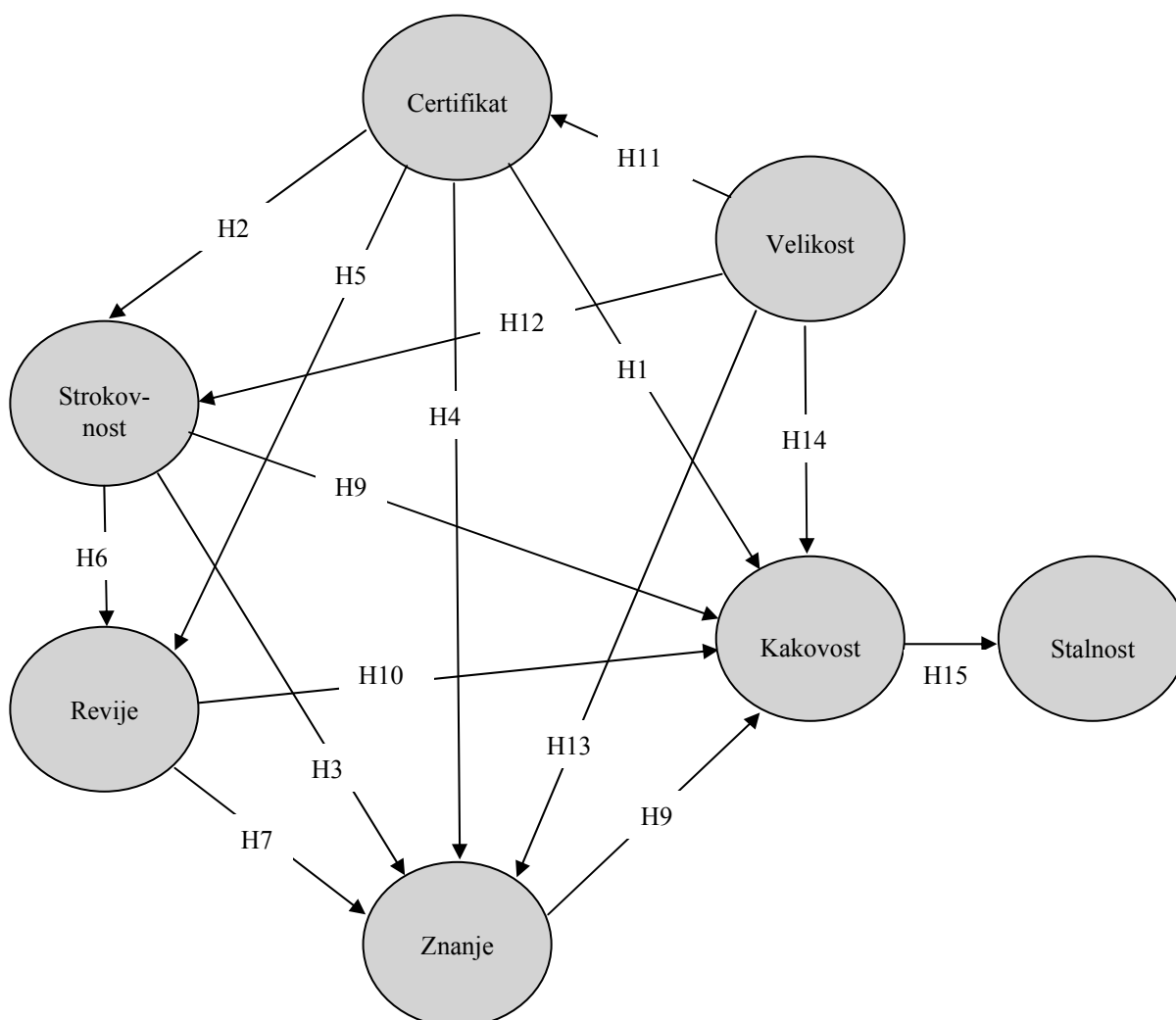
H14: Velikost računovodskega servisa nima neposrednega vpliva na kakovost storitev računovodskega servisa.

Glede na različne definicije in pomene kakovosti, ki so bili navedeni v prejšnjem poglavju, bi lahko rekli, da podjetja, ki proizvajajo kakovostne proizvode ali storitve, zadovoljijo potrebe svojih kupcev. Ti svoje zadovoljstvo nato pokažejo z vnovičnimi nakupi, nezadovoljstvo pa z opustitvijo uporabe njihovih izdelkov oziroma storitev. Na podlagi navedenega razvijam zadnjo, 15. hipotezo, pri čemer pričakujem, da:

H15: Kakovost storitev računovodskega servisa pozitivno vpliva na stalnost naročnikov računovodskega servisa.

Vse hipoteze predstavljam tudi s pomočjo strukturnega modela raziskave, ki vključuje neposredne povezave med izbranimi spremenljivkami. Model je predstavljen na sliki 1.

Slika 1: Strukturni model

3.3 Opis vzorca

V raziskavo sem vključila računovodske servise iz cele Slovenije. Povabilo k izpolnitvi vprašalnika so prejeli vsi računovodski servisi s seznama Kataloga računovodskih servisov. Ti zaposlujejo vsaj eno osebo s certifikatom oziroma nazivom Preizkušeni računovodja ali Vodja računovodskega servisa ter izpolnjujejo tudi ostale zahtevane kriterije. S pomočjo spletnih strani računovodski servisi pa sem našla še kontakte drugih računovodij z vsaj enim certifikatom. Tako je skupno število povabljenih oseb k sodelovanju, ki so prejemniki certifikata, znašalo 107 oseb. Enako število računovodskih servisov, ki nimajo certifikata, sem izbrala s pomočjo spletne baze podatkov AJ PES, kjer sem vzorec izbrala naključno.

Vsem 214 računovodskih servisom sem preko elektronske pošte poslala dopis, v katerem sem se na kratko predstavila, opredelila svoj namen ter jih pozvala k sodelovanju v raziskavi. Raziskava je bila izvedena s pomočjo spletnega vprašalnika, namenjena je bila odgovornim osebam računovodskega servisa, potekala pa je v obdobju od 7. 7. 2010 do 30. 8. 2010. Odgovori sodelujočih so se s klikom na potrditev prenesli neposredno v spletno bazo, s čimer je bila zagotovljena popolna anonimnost posredovanih podatkov.

V času trajanja raziskave sem prejela 69 pravilno izpolnjenih vprašalnikov. Celoten odziv na povabilo k sodelovanju je bil tako 32%. Izmed vseh sodelujočih je bilo 31 računovodski servisi takih, ki certifikata nimajo, 26 računovodskih servisov s certifikatom Vodja računovodskega servisa ter 12 računovodskih servisov s certifikatom Preizkušeni računovodja.

3.4 Opis spremenljivk

Strukturni model analize je sestavljen iz šestih temeljnih spremenljivk in ene kontrolne spremenljivke. Večina teh spremenljivk ni neposredno merljivih (so latentne), zato sem za te izbrala določeno število kazalnikov, s pomočjo katerih je spremenljivka postala merljiva. V nadaljevanju poglavja podrobneje predstavljam lastnosti in kazalnike teh spremenljivk.

Vprašanje o posedovanju **certifikata** je bilo v spletnem vprašalniku postavljeno na prvo mesto. Gre za t.i. dihotomno spremenljivko, saj lahko zavzema le dve vrednosti, tj. 0 in 1. Sodelujoči v raziskavi so pri tem vprašanju lahko izbirali med odgovorom da in ne. S številom 1 so zabeleženi vsi odgovori anketirancev, ki imajo enega izmed certifikatov, s številom 0 pa vsi, ki certifikata nimajo. Za merjenje se torej uporablja nominalna merska lestvica. Zaradi premajhnega števila odgovorov modela nisem mogla preveriti posebej za imetnike enega ali drugega certifikata.

Spremenljivka **strokovnost** je latentna spremenljivka, saj je ni mogoče neposredno opazovati in meriti. Merila sem jo z dvema kazalcema: s formalno izobrazbo anketiranca ter s številom ur izobraževanja anketiranca na letni ravni. Povprečno letno število ur izobraževanja je klasičen numeričen kazalnik, ki lahko zavzame vse vrednosti, merjenje pa se izvaja s pomočjo razmernostne merske lestvice. Glede formalne izobrazbe pa so imeli anketiranci v vprašalniku na

voljo sedem opisnih odgovorov, ki sem jih zaradi potreb merljivosti strukturnega modela zopet pretvorila v numerično obliko in jih definirala s številkami od 0 do 6:

- manj kot srednješolska izobrazba/do V. stopnja izobrazbe (0);
- srednješolski program/V. stopnja izobrazbe (1);
- višješolski program/VI.1 stopnja (2);
- visokošolski program/VI.2 stopnja (3);
- univerzitetni program/VII. stopnja (4);
- magistrski program/VIII.1 stopnja (5);
- doktorski program/VIII.2 stopnja (6).

Spremenljivka **kakovost** je, prav tako kot strokovnost, latentna spremenljivka, določena pa je z vrednostmi štirih kazalcev: obseg storitev računovodskega servisa, pogodbeno razmerje z naročnikom, napake oziroma škode računovodskega servisa v preteklosti ter zavarovanje poklicne odgovornosti. Razloge za izbiro teh kazalcev pojasnjujem v nadaljevanju.

Večji kot je obseg storitev, ki jih nudi računovodski servis, več potreb svojih naročnikov lahko izpolnjuje ter tako viša njihovo zadovoljstvo. Pogoj pri tem je seveda to, da so vse storitve računovodskega servisa na zadovoljivo visoki ravni strokovnosti. Če naročniku zadovoljimo več potreb oziroma storitev, po katerih povprašuje, mu s tem izboljšamo poslovne odločitve. Večji obseg storitev pa pomeni višjo kakovost, gledano v delovanju računovodskega servisa kot celote.

Če ima naročnik z računovodskim servisom sklenjeno pogodbo (vsebina pogodb se seveda razlikuje med seboj) o sodelovanju, naročnik lahko zahteva izpolnitev teh pogojev in storitev. V primeru, da pogodba ni sklenjena, lahko računovodski servis v določenih situacijah npr. zavrne obdelavo dokumentov, medtem pa naročnik lahko zamudi rok oddaje poročil. Prav tako pogodba predstavlja osnovo za morebitno pravno tožbo v primeru neizpolnjevanja dogovorov. Naročnik, ki ima sklenjeno pogodbo, pa je na ta način seznanje tudi z vsemi pogodbenimi storitvami (če je cena npr. pavšalna) ter ve, katere storitve štejejo za dodatne ipd. Naročnik je s v pogodbo seznanjen tudi s svojimi obveznostmi, kot je npr. rok dostave dokumentov. V primeru neizpolnitve tega pogoja (npr. ko je gre za velikega naročnika in prinese dokumente v zadnjih dveh dneh) bi to lahko ogrozilo delovni proces računovodskega servisa, saj povzroči nepotrebne zastoje v samem procesu, te pa zajamejo tudi ostale naročnike. S sklenjeno pogodbo ima računovodski servis tudi podlago za razveljavitev pogodbe oziroma spremembo svojih obveznosti do naročnika, torej gre za neke vrste obliko zavarovanja. Sklenjene pogodbe tako omogočajo tudi, da računovodski servis lahko dobro načrtuje svoje mesečne (redne) obveznosti, ki jih ima s svojimi naročniki ter si v skladu s tem zagotovi ustrezne vire za njihovo izpolnitev.

Nepravilnostim se je v katerem koli poklicu težko popolnoma izogniti, vseeno pa je potrebno strmeti k doseganju norme ničelne napake. V računovodski dejavnosti manjša napaka lahko pomeni le opozorilo, v nekaterih primerih pa lahko naročniku povzroči tudi veliko škode. Slednja se večinoma izraža v obliki denarnih kazni in v primeru, da so te visoke, je lahko obstoj podjetja ogrožen. Napake se pri delu v računovodskih servisih dogajajo predvsem zaradi

neustrezne usposobljenosti zaposlenih ali površnosti. Vsaka najdena napaka, ki ni pravočasno popravljena, pa pomeni nižjo kakovost opravljene storitve.

Če ima računovodski servis zavarovano svojo odgovornost, v primeru napake/škode ne ogrozi svojega delovanja oziroma ostalih svojih naročnikov. V primeru, da zavarovanja ni, škoda pa je zelo velika, računovodski servis lahko propade oziroma se sooča z dodatnimi težavami pri poslovanju, te pa lahko ogrozijo sprotno delo ter kakovost storitev, ki jih opravljajo za naročnike. Prav tako z zavarovanjem računovodski servis sporoča, da se zaveda morebitnih (nenamernih) napak in nepravilnosti in na nek način ravna odgovorno. Naročnik ima ob morebitni tožbi računovodskega servisa zaradi povzročitvi škode, slednjo bolj zagotovo povrnjeno, saj se bo denar črpal iz zavarovalne police, kot pa če zavarovanja ne bi bilo in bi računovodski servis oteževal in zavlačeval sodne postopke.

Izmed vseh navedenih štirih kazalcev, s katerimi sem merila kakovost, sta bila v strukturalni model zajeta le dva, tj. tista, ki sta bila med seboj najbolj korelirana med seboj. V nadaljevanju ju opisujem. Kazalec pogodbenega razmerja lahko zavzema le dve vrednosti in sicer 1 za računovodske servise, ki imajo s svojimi naročniki sklenjene pogodbe ter 0 za tiste računovodske servise, ki pogodb nimajo sklenjenih. Za merjenje se uporablja nominalna merska lestvica. Kazalnik obsega storitev je numerični kazalnik, ki lahko zavzema vrednosti od 0 do 15. Sodelujoči v raziskavi so namreč imeli v vprašalniku naštetih 15 raznovrstnih storitev, pri čemer so izbrali tiste, ki jih nudijo svojim naročnikom. Za merjenje tega kazalca pa se uporablja razmernostna merska lestvica.

Preostala kazalca kakovosti, povzročena škoda in zavarovanje odgovornosti, sta zaradi nizke korelacije z ostalimi kazalci izpadla iz strukturalnega modela. Kazalec zavarovanja poklicne odgovornosti lahko zavzema le dve vrednosti in sicer 1 za računovodske servise, ki imajo sklenjeno zavarovanje odgovornosti ter 0 za tiste računovodske servise, ki tega zavarovanja nima. Za merjenje se uporablja nominalna merska lestvica. Kazalec napake oziroma škode računovodskega servisa pa je merjen s pomočjo razmernostne merske lestvice, zavzema pa lahko vse vrednosti.

Spremenljivka **znanje** je sestavljena iz devetih kategorij znanja, ki jih potrebujejo zaposleni v računovodskem servisu za izvajanje kakovostnih storitev. V raziskavi je to devet kazalcev iz računovodskih in drugih povezanih področij, za vsako izmed njih pa je anketiranec po lastni presoji ocenil vrednost. Gre za t.i. lestvico nedefiniranih pojmov, pri kateri vsak predmet vprašanja ocenimo s šolskimi ocenami od 1 do 5, pri tem pa predhodno ne definiramo, kakšna je značilnost vsake ocene. Opredeljeno je le, da število 1 pomeni zelo slabo, število 5 pa zelo dobro znanje. Gre torej za ordinalni tip merske lestvice, saj se odgovori lahko rangirajo med seboj. Primer vprašanja, povezanega z znanjem je: »Prosim, ocenite Vaše znanje o davkih in drugih dajatvah«. Pri odgovorih na teh devet vprašanj anketiranec tako sam presodi, kolikšna je najvišja mera znanja posameznega področja ter kakšno raven glede na te kriterije izpolnjuje. Pri tovrstnih načinih anketiranja in odgovarjanja je tako prisotna velika mera subjektivnosti.

Kazalnik **revije** je merjen s številom strokovnih revij, ki jih posameznik redno prebira. Gre za numerični kazalnik, ki lahko dosega vrednosti od 0 do 5 (sodelujoči so v vprašalniku izbirali med petimi naštetimi strokovnimi revijami), meri pa se s pomočjo razmernostne merske lestvice.

Za izračun kazalca **stalnosti naročnikov računovodskega servisa** je potrebno primerjati prihodek pridobljen od kupcev, ki so pri podjetju kupovali že v predhodnem obdobju s celotnim prihodkom tekočega obdobja. Z analizo rezultatov tako lahko ugotovimo, kakšna je fluktuacija oziroma zvestoba naših kupcev. Sodelujoči v raziskavi so tako pri tem vprašanju odgovorili, kolikšen delež prihodkov (v %) doprinesejo njihove stalne stranke. Kazalec se meri s pomočjo razmernostne merske lestvice.

Poleg temeljnih spremenljivk je v model vključena še dodatna kontrolna spremenljivka **velikost računovodskega servisa**. Določa jo le en numerični kazalnik, za katerega se uporablja razmernostna merska lestvica. Zavzema lahko vse vrednosti, merjen pa je s številom zaposlenih posameznega računovodskega servisa.

3.5 Metoda preverjanja hipotez

Predpostavljene hipoteze sem preverjala z metodo delnih najmanjših kvadratov (angl. *Partial Least Squares* oziroma PLS), ki predstavlja statistično tehniko, ki dopušča primerjavo med odvisnimi in neodvisnimi spremenljivkami. Metoda temelji na statistiki medsebojnega vplivanja med spremenljivkami, zelo priporočljiva za uporabo pa je takrat, ko se raziskava izvaja na majhnem številu enot opazovanja ter takrat, ko imajo podatki manjkajoče vrednosti in med njimi obstaja multikolinearnost (Križman, 2009, str. 338). Za analizo odgovorov, ki so bili pridobljenih iz vprašalnikov, sem uporabila program SmartPLS – verzija 2, s katerim sem pridobila osnovo za preverjanje hipotez.

Da bi spremenljivke zasnovanega modela v programu SmartPLS – verzija 2 sploh lahko analizirala, sem morala vrednosti spremenljivk, pridobljene z vprašalnikov standardizirati. V nasprotnem primeru bi, zaradi različnih merskih lestvic, nekatere med njimi pridobile večje uteži, kar pa bi kazilo pravilne vrednosti modela. S postopkom standardizacije¹ se tej težavi izognemo, vsaka od spremenljivk pa pridobi enako moč.

3.6 Rezultati raziskave in razprava

3.6.1 Opisna statistika

S pomočjo statističnega orodja SPSS sem izračunala opisno statistiko za posamezne kazalnike, ki vključuje minimalne in maksimalne vrednosti, aritmetično sredino ter standardni odklon in napako. Vse vrednosti so prikazane v tabeli 4.

---

¹ Od posamezne izvorne vrednosti odštejemo aritmetično sredino in nato dobljeno vrednost delimo s standardnim odklonom (Analysing the data-SPSS, 2010).

Tabela 4: Opisna statistika

	N (velikost vzorca)	Minimum	Maksimum	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Standardna napaka
Certifikat	69	0	1	0,55	0,500	0,060
Ure	69	15	200	91,51	46,725	5,625
Izobrazba	69	1	5	2,80	1,119	0,135
Revije	69	0	5	2,26	0,949	0,114
Znanje	69	2	5	3,53	0,489	0,059
Pogodba	69	0	1	0,81	0,394	0,047
Storitve	69	1	14	10,23	3,107	0,374
Stalnost	69	40	100	94,07	9,537	1,148
Zaposleni	69	1	30	3,84	4,252	0,512

Rezultati opisne statistike nakazujejo na zelo nizke standardne odklone posameznih kazalnikov, s katerimi se meri razpršenost vrednosti, ki so vsebovane v celotnem vzorcu. Nizke vrednosti pomenijo, da so enote koncentrirane blizu vrednosti aritmetične sredine, visoke pa kažejo na razpršenost okoli aritmetične sredine. Višje vrednosti standardnega odklona je tako opaziti le pri kazalniku ur izobraževanja, kjer je bil razpon odgovorov med 15 in kar 200 urami. Posedovanje certifikata je izraženo z dvema vrednostma, tj. 1 za tiste računovodske servise, ki certifikat imajo, in 0 za računovodske servise, ki ga nimajo. Vrednosti aritmetične sredine pri tej spremenljivki kažejo na to, da je bilo število sodelujočih računovodskih servisov s certifikatom nekoliko večje od tistih, ki ga nimajo.

Povprečna izobrazba sodelujočih ima vrednosti pri 2,8, kar glede na v prejšnjem podpoglavju prirejeno lestvico izobrazbene strukture pomeni, da so anketiranci v povprečju pridobili visokošolsko izobrazbo. Podrobnejši podatki glede tega kazalca so razvidni v tabeli 6. Pri spremenljivki znanja sem za posameznega sodelujočega najprej izračunala povprečje kazalca iz vseh 9 področij in nato izračunala preostalo opisno statistiko. Sodelujoči so svoje znanje s posameznih področij ocenili šolskimi ocenami od 1 do 5, v povprečju pa je ocenjena vrednost znanja iz skupno 9 področij znašala 3,53. V povprečju sodelujoči računovodski servisi svojim naročnikom nudijo 10 različnih storitev, število zaposlenih posameznega računovodskega servisa pa v povprečju znaša skoraj 4 osebe.

Z namenom analiziranja razlik med obema podskupinama, tisto s certifikatom in tisto brez, sem s t-testom naredila še analizo variance na neodvisnih vzorcih. Vrednost 0 pri certifikatu pomeni, da gre za računovodski servis brez certifikata, pri 1 pa za računovodski servis s certifikatom. Podatki so predstavljeni v tabeli 5.

Izmed vseh analiziranih kazalcev jih je le devet takih, ki se značilno razlikujejo. Ti so v tabeli 5 posebej označeni z znakom *. Pri vseh kazalcih, kjer je opredeljena značilnost, imajo računovodski servisi s certifikatom boljše vrednosti, kar pomeni, da so boljši od računovodskih servisov brez certifikata.

Tabela 5: Primerjava povprečij glede na certifikat

	Certifikat	N	Aritmetična sredina	Standardni odklon
Ure	0,00	31	77,19*	45,83552
	1,00	38	103,18*	44,69165
Revije	0,00	31	1,94*	0,89202
	1,00	38	2,53*	0,92230
V4 (znanje o SRS)	0,00	31	3,77*	0,80456
	1,00	38	4,47*	0,55687
V5 (znanje o delovnem pravu)	0,00	31	3,52	0,72438
	1,00	38	3,82	0,76601
V6 (znanje o davkih)	0,00	31	4,10*	0,83086
	1,00	38	4,50*	0,50671
V7 (znanje o finančnem pravu)	0,00	31	3,39	0,84370
	1,00	38	3,58	0,68306
V8 (znanje o evropskem pravu)	0,00	31	2,13	0,84624
	1,00	38	2,26	0,89092
V9 (znanje o stat. in obl. pravu)	0,00	31	2,97	0,94812
	1,00	38	3,34	0,81461
V10 (znanje o vredn. sredstev)	0,00	31	3,74	0,85509
	1,00	38	3,79	0,87481
V11 (znanje o reviz. postopkih)	0,00	31	2,58*	1,08855
	1,00	38	3,45*	0,79517
V12 (znanje o MSRP)	0,00	31	2,52*	0,92632
	1,00	38	3,11*	1,00779
Storitve	0,00	31	8,84*	3,43605
	1,00	38	11,37*	2,28297
Pogodba	0,00	31	0,74	0,44480
	1,00	38	0,87	0,34257
Zavarovanje	0,00	31	0,65*	0,48637
	1,00	38	0,87*	0,34257
Škoda	0,00	31	0,16	0,45437
	1,00	38	0,21	0,47408
Naročniki	0,00	31	51,26	39,47824
	1,00	38	58,82	44,63416
Stalnost	0,00	31	94,68	8,42768
	1,00	38	93,58	10,44065
Zaposleni	0,00	31	3,42	5,15606
	1,00	38	4,18	3,37603
Oblika	0,00	31	1,61	0,49514
	1,00	38	1,74	0,50319
Sedež	0,00	31	2,10	1,37489
	1,00	38	1,95	1,18430
Izobrazba	0,00	31	2,45*	1,15004
	1,00	38	3,08*	1,02355
Spol	0,00	31	1,29	0,46141
	1,00	38	1,18	0,39286

Legenda: * značilno pod 5%

Povprečno število ur izobraževanja pri računovodskih servisih brez certifikata znaša 77 ur na leto, pri računovodskih servisih s certifikatom pa kar 103 ure na leto. Iz rezultatov je razvidno, da računovodski servis s certifikatom na letni ravni več pozornosti namenja strokovnem izobraževanju. Podobna situacija je pri kazalcu revij, saj računovodski servisi s certifikatom v povprečju redno prebirajo 2,5 strokovne revije, računovodski servisi brez certifikata pa le 1,9 revij. Pri kazalnikih znanja so se računovodski servisi s certifikatom kar na štirih področjih izkazali za boljše in sicer pri poznavanju SRS (V4), davkov in drugih dajatev (V6), revizijskih postopkov (V11) ter MSRP. Računovodski servisi s certifikatom svojim naročnikom v povprečju nudijo enajst raznovrstnih storitev, medtem ko računovodski servisi brez certifikata v povprečju nudijo le devet storitev. Izkazalo se je tudi, da ima več računovodskih servisov s certifikatom zavarovano poklicno odgovornost ter, da je povprečna stopnja izobrazbe odgovornih oseb teh računovodskih servisov višja od povprečne izobrazbe odgovornih oseb v računovodskih servisih brez certifikata.

Demografski podatki

Skoraj polovica sodelujočih računovodskih servisov ima sedež v osrednje-slovenski regiji, najmanj pa jih je lociranih na Gorenjskem ter Dolenjskem. Večina računovodskih servisov (65%) deluje pod obliko družbe z omejeno odgovornostjo, en računovodski servis pod obliko družbe z neomejeno odgovornostjo, preostali pa kot samostojni podjetniki. Glede na spol sodelujočih v raziskavi lahko rečemo, da prevladujejo ženske, saj kar 53 oziroma 77% odgovornih oseb računovodskih servisov, sodelujočih v raziskavi, predstavlja ženski spol, 16 oziroma 23% pa moški spol. Podrobnejše demografske podatke prikazujem v tabeli 6.

Tabela 6: Demografski podatki

	Frekvenca	Odstotek
Izobrazba	69	100
• V. stopnja	8	11,6
• VI./1 stopnja	25	36,2
• VI./ 2 stopnja	11	15,9
• VII. Stopnja	23	33,3
• VIII./1 stopnja	2	2,9
Spol	69	100
• Ženski	53	76,8
• Moški	16	23,2
Regija	69	100
• Ljubljana	34	49,3
• Štajerska	15	21,7
• Primorska	10	14,5
• Gorenjska	5	7,2
• Dolenjska	5	7,2
Oblika	69	100
• S.p.	23	33,3
• D.o.o.	45	65,2
• D.n.o.	1	1,4

3.6.2 Preverjanje hipotez

Še pred preverjanjem kakovosti strukturnega modela in hipotez sem preverila, kakšna je kakovost merskega modela. To sem s programom SmartPLS – verzija 2 preverila na dva načina in sicer z izračunom mere notranje konsistence ter z izračunom povprečne skupne variance.

3.6.2.1 Preverjanje merskega modela

Za merjenje zanesljivosti posameznih konstruktov za vsako izmed latentnih spremenljivk sem uporabila kazalec mere notranje konsistence (ang. *composite reliability*), ki se nanaša na ujemanje različnih mer istega konstrukta. Pri tem je priporočena vrednost, ki zagotavlja določeno raven zanesljivosti, pri 0,6 in več (Esposito Vinzi & Chin & Henseler & Wang, 2010, str. 184). Iz tabele 7, v kateri so vrednosti tega kazalca predstavljene, je razvidno, da ta kriterij v celoti zadovoljujejo prav vsi konstrukti strukturnega modela.

V drugem koraku preverjanja zanesljivosti sem uporabila kazalnik povprečja skupnih varianc (angl. *Average Variance Extracted* oziroma AVE). Gre za izračun varianc med indikatorji in latentno spremenljivko, pri čemer AVE pokaže delež variance, ki je pojasnjena s konstruktom, v primerjavi z deležem variance, ki pripada napaki. V primeru, ko vrednosti AVE dosežejo 0,5 in več, so pogoji za konvergentno veljavnost v celoti izpolnjeni (Fornell & Larcker, 1981). Iz tabele 7 je razvidno, da ta kriterij dosega jo prav vsi konstrukti modela.

Tabela 7: Mere zanesljivosti strukturnega modela

	Mera notranje konsistence	Povprečje skupnih varianc (ang. AVE)	Redundancy index	Determinacijski koeficient (R ²)
Kakovost	0,720	0,571	0,065	0,445
Certifikat			0,008	0,008
Revije			0,095	0,113
Stalnost			0,000	0,000
Strokovnost	0,703	0,544	0,077	0,159
Velikost				
Znanje	0,907	0,524	0,042	0,358

V nadaljevanju analize rezultatov raziskave sem preverila še napovedno veljavnost modela. Ta namreč predstavlja zmožnost merjene spremenljivke, da potrdi domneve, za katere predvidevamo, da so resnične. Vrednost tega kazalca nam pokaže t.i. *redundancy index*. Napovedna veljavnost modela je zagotovljena, če so vrednosti tega indeksa pozitivne (Esposito Vinzi et al., 2010, str. 680). Iz tabele 7 je vidno, da vsi konstrukti dosega jo ta pogoj.

Sledil je še izračun determinacijskega koeficienta, ki izraža delež (%) pojasnjene variance odvisne spremenljivke. Determinacijski koeficient je najbolj pogosto uporabljena splošna mera zanesljivosti modela, ki odraža, kako dobro se ocenjeni model prilega vzorčnim podatkom (Pfajfar, 2006, str. 89). Kot je razvidno iz tabele 7, je kar 44,5% variiranja v kakovosti

pojasnjene z variiranjem izbranih spremenljivk v modelu. Vse vrednosti kazalcev in spremenljivk merskega modela so razvidne na koncu diplomskega dela v Prilogi 1.

3.6.2.2 Preverjanje hipotez v strukturnem modelu

S tem, ko so bile ugotovljene ustrezne mere zanesljivosti merskega modela, sem analizo nadaljevala z izračunom vrednosti koeficientov in t-testov v strukturnem modelu z že zgoraj omenjenim programom. S tem sem želela ugotoviti, ali lahko zastavljene teoretične povezave podprem tudi z dobljenimi podatki. Z metodo vezanja (angl. *Bootstraping*), pri kateri se izračunava koeficiente na slučajnih 1000 vzorcih, sem s pomočjo programa SmartPLS – verzija 2 izračunala t-vrednosti povezav med posameznimi spremenljivkami zasnovanega modela. Kadar rezultati t-testa dosežejo vrednost 1,95 ali več, lahko z zanesljivostjo trdimo, da je merjena povezava med dvema spremenljivkama značilna pri 5%. Z izločanjem povezav, za katere ne moremo z zadostno mero zanesljivosti trditi, da obstajajo, pa se potrjujejo in zavračajo tudi postavljene hipoteze. V primeru, ko vrednost t-testa doseže zadovoljivo raven, pa si pri analizi vpliva nato pomagamo z vrednostmi izvirnega vzorca (predstavljene so v prvem stolpcu tabele 8, ki izražajo moč in smer povezav med posameznimi spremenljivkami.

Tabela 8: Vrednosti t-testa strukturnega modela

	Izvirni vzorec (O)	Povprečje vzorcev	Standardni odklon	Standardna napaka	T Statistika
Kakovost -> Stalnost	-0,021	-0,017	0,132	0,132	0,155
Certifikat -> Kakovost	0,185	0,168	0,115	0,115	1,601
Certifikat -> Revije	0,260	0,261	0,120	0,120	2,164
Certifikat -> Strokovnost	0,365	0,376	0,113	0,113	3,242
Certifikat -> Znanje	0,161	0,162	0,103	0,103	1,571
Revije -> Kakovost	0,202	0,199	0,108	0,108	1,875
Revije -> Znanje	0,460	0,471	0,109	0,109	4,200
Strokovnost -> Kakovost	-0,010	-0,008	0,112	0,112	0,089
Strokovnost -> Revije	0,137	0,139	0,140	0,140	0,980
Strokovnost -> Znanje	0,188	0,192	0,103	0,103	1,817
Velikost -> Kakovost	0,041	0,064	0,089	0,089	0,462
Velikost -> Certifikat	0,090	0,125	0,157	0,157	0,575
Velikost -> Strokovnost	0,132	0,109	0,112	0,112	1,177
Velikost -> Znanje	-0,208	-0,204	0,090	0,090	2,318
Znanje -> Kakovost	0,444	0,457	0,129	0,129	3,446

Zadnji korak analize pridobljenih podatkov predstavlja preverjanje hipotez. To sem naredila s pomočjo že prej predstavljenih metod delnih najmanjših kvadratov (PLS) in vezenja. Rezultati t-testa le v 5 primerih dosegajo minimalno vrednost 1,95, ki potrjuje zanesljivo povezave med posameznimi spremenljivkami. Na podlagi tega moram vse ostale hipoteze, ki tega pogoja ne dosegajo, zavreči.

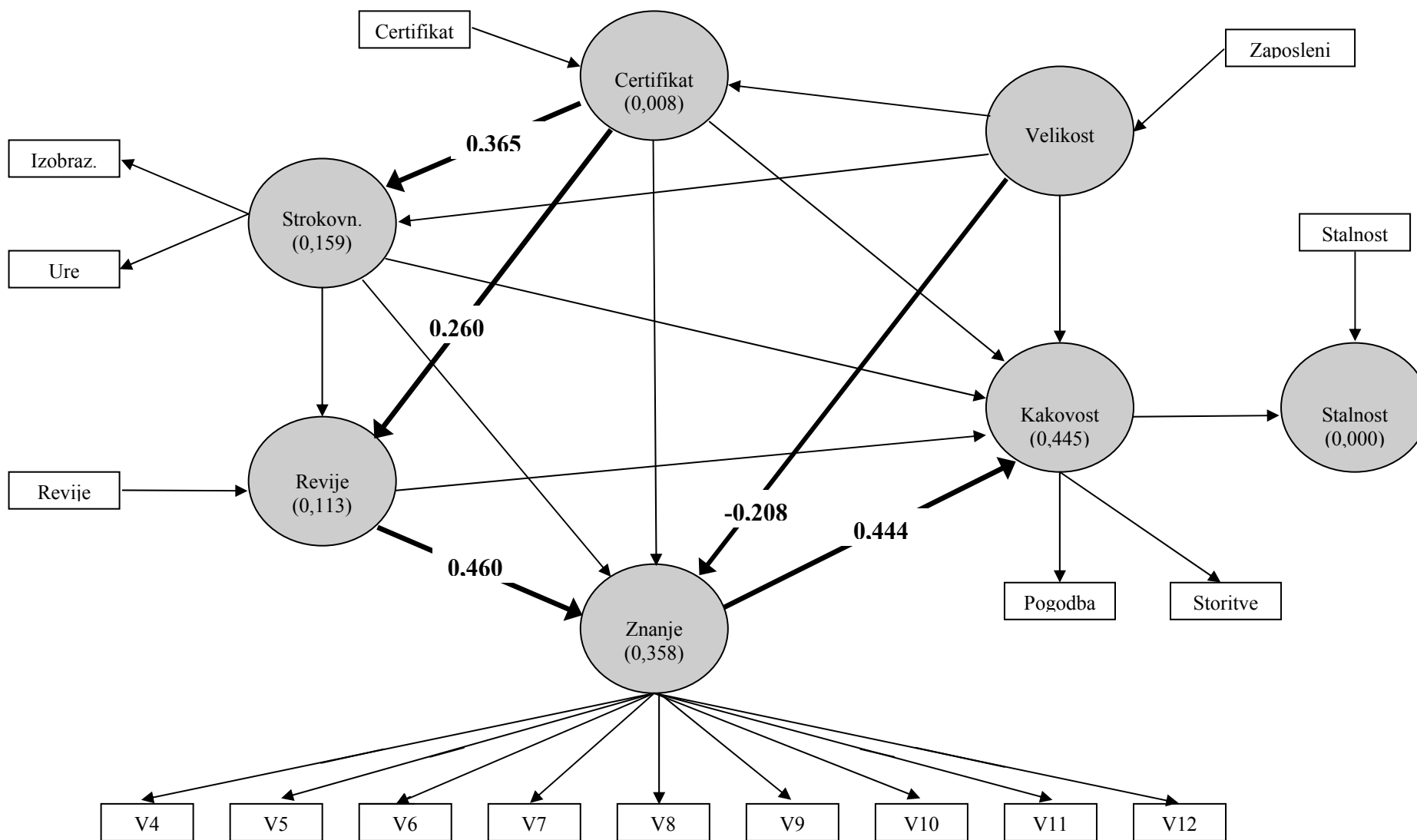
Izmed 15 predpostavljenih hipotez lahko tako glede na rezultate potrdim le hipoteze 2, 5, 7, 9 in 13, pri katerih so zaznane značilne statistične povezave. Med ostalimi spremenljivkami, s pomočjo katerih sem tvorila hipoteze, ki niso dosegle vrednosti t-testa nad 1,95, pa teh povezav ni, zato so hipoteze zavrjene. Iz rezultatov, prikazanih v tabeli 8 pa lahko opredelim še značilnosti (moč in smer) tistih povezav, ki so bile statistično potrjene. Kadar vrednosti izvirnega vzorca (O) zavzamejo vrednosti okoli 0,2, so povezave srednje močne, vrednosti nad 0,45 nakazujejo na zelo močne povezave, vrednosti pod 0 pa na negativne povezave. Na sliki 2 je prikazan strukturni model z vrednostmi izvirnega vzorca ter determinacijskega koeficienta, odebeljene povezave pa so tiste, ki se z vrednostmi t-testa smatrajo kot zanesljive in so v nadaljevanju diplomskega dela tudi obrazložene.

Pridobljen certifikat ima, sodeč po rezultatih analize, dokaj močan pozitiven vpliv (0,37; $t = 3,24$) na strokovnost imetnika certifikata in ostalih zaposlenih v računovodskem servisu. Prav tako pridobljen certifikat pozitivno vpliva (0,26; $t = 2,16$) tudi na število strokovnih revij, ki jih v posameznem računovodskem servisu redno prebirajo. Sodeč po rezultatih ima redno prebiranje večjega števila strokovnih revij zelo močan (0,46; $t = 4,2$) vpliv na znanje odgovorne osebe računovodskega servisa in ostalih zaposlenih. Hipoteza 9 je bila z vrednostmi t-testa prav tako potrjena, nakazuje pa na zelo močan pozitiven vpliv (0,45; $t = 3,45$) ravni znanja odgovorne osebe in ostalih zaposlenih v računovodskem servisu na kakovost izvedbe njihovih storitev. Velikost računovodskega servisa glede na število zaposlenih na znanje odgovorne osebe in ostalih zaposlenih vpliva negativno (-0,21; $t = 2,32$). Možna razlaga takega rezultata je ta, da imajo večji računovodskih servisi specializacijo znanja in da ena oseba pokriva manj področij, kot jih v manjših servisih.

Pričakovane neposredne povezave med posedovanjem certifikata in višjo kakovost storitev sicer iz rezultatov ni mogoče potrditi, obstaja pa posredna povezava posedovanja certifikata preko števila redno prebiranih strokovnih revij in znanja. Čeprav gre za posredno povezavo, so vse vmesne povezave dokaj močno pozitivno izražene.

Presenetljivo rezultati ne potrjujejo povezave med strokovnostjo in ravno znanja ter strokovnostjo in kakovostjo storitev posameznega računovodskega servisa. Strokovnost je po mojem mnenju namreč ključni faktor za doseganje kakovosti v računovodski stroki. Možen razlog za neznačilno povezavo je lahko tudi ta, da je posedovanje certifikata osnovni dejavnik večje kakovosti storitev preko večjega znanja, medtem ko je osnovna izobrazba ter izobraževanje mimo pridobitve certifikata sekundarnega pomena. Ali pa razlog za take rezultate predstavlja premajhen vzorec, ki je bil uporabljen pri raziskavi. Na to nakazuje dokaj visok t-test, ki pa je vseeno neznačilen. Strukturni model je namreč dokaj kompleksen in v kombinaciji z majhnim vzorcem je tako težje dokazati povezave, ki so na meji značilnosti. S povečanjem števila opazovanj bi lahko dosegli značilnost te povezave. Prav tako ni mogoče potrditi niti nekaterih drugih pričakovanih povezav in hipotez, ki temeljijo na predstavljenih izračunih. Možne razloge za take rezultate predstavljajo dejavniki, ki pri vsej skrbnosti in premišljevanju o merjenju izbranih spremenljivk in njihovih medsebojnih povezavah, še vedno ostajajo zunaj meja te raziskave in tako predstavljajo omejitve raziskave.

Slika 2: Strukturni model z vrednosti izvirnega vzorca in determinacijskega koeficienta

3.7 Omejitve raziskave

Vzorec 69 računovodskih servisov v primerjavi z več kot 4.000 računovodskimi servisi, ki trenutno opravljajo svojo dejavnost v Sloveniji, predstavlja zelo majhen delež. Če bi bil vzorec večji, bi morda lahko s pomočjo strukturnega modela potrdila tudi nekatere povezave, ki so trenutno izkazane na meji značilnosti.

Pri izbrani metodi delnih najmanjših kvadratov (PLS), ki je pri raziskavah z majhnim vzorcem ena najbolj priporočljivih za uporabo, obstaja možnost, da v strukturni model nisem vključila kakšne spremenljivke ali kazalca, ki bi vplivala na vrednosti modela in ga tudi vsebinsko izboljšala. Možno pa je tudi, da so v trenutnem modelu uporabljene spremenljivke, ki vrednosti in pravilnost modela celo kazijo.

Dodatno oviro pri raziskavi pa predstavlja tudi način zbiranja podatkov. V raziskavi je bil namreč uporabljen vprašalnik, pri katerem so sodelujočim sami izpolnjevali odgovore ter ocenjevali svoje sposobnosti in znanja. Tako je bila prisotna velika mera subjektivnosti, obstaja pa tudi možnost vpisovanja neresničnih podatkov. Da bi to oviro odpravila, bi zbiranje podatkov moralo potekati na bolj objektivni način, tj. z zunanjim izpolnjevanjem oziroma ocenjevanjem, za kar pa bi potrebovala veliko sredstev in pomoč strokovnjakov, ki bi preverjanje opravili.

Vsekakor pa se zdijo rezultati dovolj robustni že na 69 opazovanjih, da ne mečejo dvoma na ugotovljene povezave, da posedovanje certifikata pozitivno vpliva na sprotno izobraževanje ter pridobivanje znanj ter s tem na večjo kakovost računovodskih storitev, ki jih izvajajo računovodski servisi.

Sklep

Najpogosteje naročnike storitev računovodskih servisov predstavljajo mala in mikro podjetja, ki si predvsem zaradi pomanjkljivega znanja in sredstev lastnega računovodstva ne morejo privoščiti. Tako se soočijo z odločitvijo izbire primernega računovodskega servisa, ki bo kar najbolje zadovoljil njihove potrebe in pričakovanja. Glede na dejstvo, da se trenutno v Sloveniji za računovodjo lahko izdaja prav vsak, pa izbor najprimernejšega računovodskega servisa ni lahek. Če sami nimamo ustreznega znanja z računovodskega področja, kako potem oceniti, ali ga izbrani računovodja ima? V primeru napačne izbire se namreč lahko dogodi, da računovodski servis podjetju naredi veliko škodo.

Samoregulacija trga v primeru panoge računovodskih servisov očitno ne deluje, saj nekakovostni računovodski servisi niso izločeni iz dejavnosti. Še posebej veliko moč ima ta problematika v kriznih časih, ko se na račun kakovosti podjetja vse pogosteje odločajo za cenovno ugodnejše ponudbe, ki niso nujno najboljše. Prav s tem namenom je potrebno zagotoviti regulacijo dejavnosti, saj bodo tako na boljšem prav vsi. Koristniki računovodskih storitev bodo tako brez večjega tveganja predali svoje poslovne knjige v vodenje in se s tem izognili marsi kateri kazni,

država pa bo za svoje evidenčne potrebe in obračun dajatev prav tako dobila bolj točne in zanesljivejše informacije. Razvoj panoge v to smer se že kaže s predlogom Zakona o računovodski dejavnosti ter dejavnostmi, ki jih izvajata Zbornica računovodskih servisov ter Slovenski inštitut za revizijo.

V raziskavi sem ugotovila, da trenutna izhodišča ureditve računovodske dejavnosti temeljijo na dobrih osnovah, rešitve pa so primerljive tudi z ureditvami v ostalih državah članicah EU. Sodeč po rezultatih raziskave sicer ne morem trditi, da trenutna oblika neobveznega licenciranja neposredno izboljšuje nivo kakovosti računovodskih storitev. Ne glede na to pa so vidni učinki na druge vključene dejavnike, ki prav tako vplivajo na raven kakovosti. Rezultati raziskave namreč potrjujejo pozitiven vpliv pridobitve certifikata na strokovnost ter na število strokovnih revij, ki jih odgovorne osebe in ostali zaposleni redno prebirajo. Vse skupaj ima močan vpliv tudi na raven znanja, slednji pa ima zelo močan pozitiven vpliv na kakovost storitev računovodskih servisov. Tako je sklenjena posredna povezava med pridobitvijo certifikata in kakovostjo storitev. Glede na navedeno bi tako lahko rekli, da je regulacija dejavnosti prava smer razvoja računovodske panoge. Sodeč po odgovorih iz vprašalnika se s tem strinja tudi večina sodelujočih v raziskavi. Mnogi so namreč mnenja, da se vrednost računovodskega dela niža prav zaradi širokega obsega črnega trga, k tem pa dodajajo, da je uvedba regulacije nujna.

Poleg premika v zakonodaji pa bo potrebno narediti premik tudi v glavah uporabnikov računovodskih storitev. V njihovo zavest je potrebno vnesti idejo o tem, kako pomembno je upravljanje s kakovostnimi računovodskimi informacijami. Če bodo to razumeli, bo izbira kakovostnega računovodskega servisa, tudi v primeru višjih cen, veliko lažja. Poslovne knjige bodo v rokah pravega strokovnjaka vodene po predpisih, s čimer se bodo izognili kaznim. Prave in kakovostne računovodske informacije pa vse pogosteje postajajo tudi ključ do uspešnih poslovnih rezultatov v prihodnosti. To pa bo še posebej pomembno v prihodnjih obdobjih, ko prihaja priložnost za obnovo zdravega dela gospodarstva.

Literatura in viri

1. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve. (b.l.). Poslovne enote registrirane pod dejavnostjo 69.200. Najdeno 29. aprila 2010 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/prs/rezultati.asp?podrobno=1&tip=0&maticna=&davcna=&naziv=&ulica=&h_st=&naselje=&obcina=&posta=&dejavnost=69.200&Sektorizacija=&Oblika=&status=1&MAXREC=10
2. *Analiza zadovoljstva strank z računovodskimi servisi*. Najdeno 25. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/41295
3. *Analysing the data-SPSS*. Najdeno 7. septembra 2010 na spletnem naslovu http://www.une.edu.au/WebStat/unit_materials/c4_descriptive_statistics/z_scores.htm
4. Bizjak, K. (1998). Organiziranje računovodske službe v podjetju. *Zbornik XXX. Simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji* (str. 193-203). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
5. Costin, H. (1999). *Strategies for quality improvement* (2th ed.). Fort Worth: The Dryden Press.
6. Cvahte, U. (2004). *Opredelitev in vrednotenje storitev računovodskega servisa* (diplomsko delo). Celje: Ekonomsko-poslovna fakulteta Maribor.
7. *Članstvo Zbornice računovodskih servisov*. Najdeno 29. avgusta 2010 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/o_zbornici/clanstvo/clanstvo_po_regijah_gzs
8. *Esposito Vinzi, V., Chin, W.W., Henseler, J. & Wang, H. (2010). Handbook of partial least squares: Concepts, methods and applications*. Berlin: Springer.
9. Fornell, C., & Larcker, D. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of marketing research*, 39-50.
10. Gabrijelčič, J. (1997). Kakovost in odličnost pri poslovanju v družbi in organizacijah. *Zbornik XXIX. Simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah* (str. 11-22). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev.
11. Gilem, J., & Gilem, R. (2003). Calculating, Interpreting, And Reporting Cronbach's Alpha Reliability Coefficient For Likert-Type Scales. Midwest research to practice conference in adult, continuing and community education. Najdeno 5. septembra 2010 na spletnem naslovu <https://scholarworks.iupui.edu/handle/1805/344>
12. Glažar, T. (2010). Gradivo predavanj predmeta Računovodski servisi 2010. Najdeno 3. aprila 2010 na spletnem naslovu http://www.ef.uni-lj.si/predmeti32/_struktura/izpis.asp?v_rsta=2&id=191126
13. Gospodarska zbornica Slovenije. (2007). Program usposabljanja za vodje računovodskih servisov. Najdeno 27. aprila 2010 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/informiranje_in_izobrazevanje/programi_usposabljanja/program_usposabljanja_za_vodenje_racunovodskih_servisov
14. Hamson, N. & Zuckerman, A. (2002). *Managin Quality*. Oxford: Capstone Publishing.
15. Hočevnar, M. (1999). Sodobna organizacija računovodskega servisa. *Zbornik I. Kongresa računovodskih servisov* (str. 3-15). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.

16. Hočevar, M., & Igličar, A. (1995). *Osnove računovodstva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
17. Horvat, R. (2003). Računovodski servisi v Sloveniji. *Iks*, 10/03, 21-33.
18. Inštitut za računovodstvo. (2007). Analiza izobraževanja s področja računovodstva in davkov. Najdeno 29. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.iracunovodstvo.eu/dokumenti/Analiza-izobrazevanje-2007.pdf>
19. Ishikawa, K. (1985). *What is total quality control?: the Japanese way*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
20. Ivanjko, Š. (1999). Odgovornost računovodskih servisov. *Zbornik I. Kongresa računovodskih servisov* (str. 17-40). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.
21. *Izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva*. Najdeno 12. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/izobrazevanje/izob-ostali_nazivi.php
22. Jaušovec, R. (2001). Posebnosti organiziranja računovodstva v malih podjetjih. *Naše gospodarstvo*, 47(1-2), 168-178.
23. Javornik, M. (2003). *Prednosti in slabosti prenosa računovodstva iz podjetja v računovodski servis* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
24. Johnson, M. (1997). *Outsourcing in brief*. Woburn: Butterworth-Heinemann.
25. *Katalog računovodskih servisov*. Najdeno 28. junija 2010 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/katalogi/izpis_zadetekov_katalog.asp?kat=006
26. Kavčič, S., & Kelhar, P. (2004). Poklicna etika in odgovornost računovodij. *Zbornik XXXVI. Simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji* (str. 127-138). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
27. *Kodeks Zbornice računovodskih servisov*. Najdeno 30. junija 2010 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/podpora_poslovanju/kodeks_zrs
28. Koletnik, F. (1995). Ali Slovenija potrebuje preizkušenega računovodjo?. *Zbornik XXVII. Simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah* (str. 75-89). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
29. Koletnik, F. (1998). Sedanji izzivi za Slovensko računovodsko teorijo in prakso. *Zbornik XXX. Simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji* (str. 131-152). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
30. Korošec, B. (1996). Računovodske informacije za posameznega lastnika podjetja – samostojnega podjetnika. *Zbornik XXVIII. Simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah* (str. 161-179). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije.
31. Koželj, S. (1995). Vsebinske in organizacijske posebnosti računovodskih servisov. *Zbornik XXVII. Simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah* (str. 125-138). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
32. Križman, A. (2009). Vpliv predhodnikov zaupanja na sodelovanje med podjetji v zunanji logistični oskrbi: primer slovenskih oskrbovalcev. *Management*, 4(4), 329-350.
33. Macarol, B. (2001). Vloga in ustroj računovodskih servisov. *Zbornik XXXIII. Simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji* (str. 137-151). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.

34. Mayr, B. (2006). Problemi računovodenja za odločanje v majhnem podjetju. *Zbornik XXXVIII. Simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji* (str. 29-46). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
35. Melavec, D. (1989). *Računovodstvo danes*. Kranj: Moderna organizacija v sestavi VŠOD Kranj.
36. *Nacionalna poklicna kvalifikacija Računovodja*. Najdeno 29. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.ic-geoss.si/racunovodja>
37. Odar, M., Kavčič, S., & Koželj, S. (2003). Organiziranost računovodstva v slovenskih podjetjih. *Revizor*, 4-5/03, 23-37.
38. *O Slovenskem inštitutu za revizijo*. Najdeno 10. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/index.php
39. Ostanek, J. (2008). *Značilnosti računovodskih servisov v Sloveniji* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
40. Pfajfar, L. (2006). *Ekonometrija*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
41. Polutnik, A. (2010a, 26. april). Ali veste, kakšno bilanco ste podpisali? *Dnevnik*, str. 40.
42. Polutnik, A. (2010b, 26. april). Kaj narediti za ugled dejavnosti? *Dnevnik*, str. 40.
43. *Predlog Zakona o računovodski dejavnosti*. Najdeno 7. septembra 2010 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/mediji_o_zrs/44902
44. *Pravilnik o Katalogu računovodskih servisov*. Najdeno 27. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/promocija_dejavnosti_in_clanov_zrs/katalog_racunovodskih_servisov/pravilnik_o_katalogu_racunovodskih_servisov
45. Pust, B. (2009, 2. december). Kako prepoznati dober in slab računovodski servis? *Finance*, str. 20.
46. *Quality management standards*. Najdeno 7. septembra 2010 na spletnem naslovu <http://www.businesslink.gov.uk/bdotg/action/detail?itemId=1074432296&type=RESOURCE>
47. *Register preizkušenih računovodij*. Najdeno 27. junija 2010 na spletnem naslovu <http://www.si-revizija.si/racunovodje/register.php>
48. Schwarzmann, A., & Premk, U. (2005). *Pravilnik o računovodstvu – vzorci sklepov in primeri iz prakse*. Ljubljana: Založniška hiša Primath d.o.o.
49. Scott, D.R., & van der Walt, N.T. (1995). Choice criteria in the selection of international accounting firms. *European Journal of Marketing*, 29(1), str. 27-39.
50. *Seznam oseb s pridobljenim potrdilom o usposobljenosti*. Najdeno XX na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/promocija_dejavnosti_in_clanov_zrs/katalog_racunovodskih_servisov/osebe_ki_so_pridobile_listino_gzs_za_vodjo_racunovodskega_servisa
51. Slivnik, S. (1997). *Posebnost računovodstva majhnih podjetij* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
52. Skitek, M. (2001). Revizorjevo poročilo o kakovosti računalniškega informacijskega sistema. *Zbornik XXIII. Simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji* (str. 289-

- 309). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
53. Slovenski inštitut za revizijo. (1998). Kodeks poklicne etike računovodje Najdeno 25. junija 2010 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov/podpora_poslovanju/kodeks_zrs
  54. Slovenski inštitut za revizijo. (2006). Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2005. Najdeno 10. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/dokumenti/porocilo_o_delu_2005.pdf
  55. Slovenski inštitut za revizijo. (2007). Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2006. Najdeno 10. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/dokumenti/porocilo_o_delu_2006.pdf
  56. Slovenski inštitut za revizijo. (2008). Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2007. Najdeno 10. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/dokumenti/porocilo_o_delu_2007.pdf
  57. Slovenski inštitut za revizijo. (2009a). Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2008. Najdeno 10. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/dokumenti/porocilo_o_delu_2008.pdf
  58. Slovenski inštitut za revizijo. (2009b). Pravilnik o priznanju dodatnega izobraževanja za revizorje, preizkušene računovodje, preizkušene notranje revizorje, preizkušene poslovne finančnike, preizkušene revizorje informacijskih sistemov in preizkušene davčnike. Najdeno 6. septembra 2010 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/dokumenti/akti/pravdodat_izob-StrNazivi.pdf
  59. Slovenski inštitut za revizijo. (2010). Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2009. Najdeno 10. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/dokumenti/porocilo_o_delu_2009.pdf
  60. Slovenski inštitut za revizijo. (b.l.) Statut Slovenskega inštituta za revizijo. Najdeno 4. julija 2010 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/o_siru/dokumenti/Statut-cistopis_2008.pdf
  61. Snoj, B. (1999). Nekateri vidiki marketinškega managementa računovodskih storitev. *Zbornik I. Kongresa računovodskih servisov* (str. 36–53). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.
  62. Statistični urad Republike Slovenije. (b.l.). Število podjetij po dejavnosti (SKD 2008), Slovenija, letno. Najdeno 29. aprila 2010 na spletnem naslovu [http://www.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418805S&ti=%8Atevilopodjetij+po+dejavnosti+\(SKD+2008\)%2C+Slovenija%2C+letno&path=../Database/Ekonomsko/14_poslovni_subjekti/01_14188_podjetja/&lang=2](http://www.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418805S&ti=%8Atevilopodjetij+po+dejavnosti+(SKD+2008)%2C+Slovenija%2C+letno&path=../Database/Ekonomsko/14_poslovni_subjekti/01_14188_podjetja/&lang=2)
  63. Šircelj, A. (2005). Organiziranost računovodske dejavnosti v državah članicah EU. *Zbornik VII. Kongresa računovodskih servisov* (str. 9-213). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.
  64. *Šola računovodstva*. Najdeno 29. aprila 2010 na spletnem naslovu http://www.ambicij.si/index.php?option=com_content&view=article&id=1020:ola-raunovodstva-termin-prietek-septembra&catid=55:izobraevanje-finance-raunovodstvo&Itemid=63

65. Tomc Lampič, R. (2005). Okoliščine ob nastajanju predloga Zakona o računovodski dejavnosti. *Zbornik VII. Kongresa računovodskih servisov* (str. 17-21). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.
66. Turk, I. (2004). *Pojmovnik računovodstva, financ in revizije* (2. ponatis). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
67. Turk, I., & Melavec, D. (2001). *Računovodstvo*. Kranj: Moderna organizacija v sestavi Fakultete za organizacijske vede Kranj.
68. Vehar, N. (1998). Kakovost računovodskih servisov. *Iks*, 12/98, 157-195.
69. Zakon o gospodarskih družbah. *Uradni list RS* št. 42/2006, 60/2006 popr., 26/2007-ZSDU-B, 33/2007-ZSReg-B, 67/2007-ZTFI (100/2007 popr.), 10/2008, 68/2008, 23/2009 Odl.US: U-I-268/06-35, 42/2009, 65/2009-UPB3, 83/2009 Odl.US: U-I-165/08-10, Up-1772/08-14, Up-379/09-8.
70. Zakon o računovodstvu. *Uradni list RS*, št. 23/1999, 30/2002-ZJF-C.
71. Zaman Groff, M. (2009). Zakonska reguliranost računovodskih poklicev v izbranih državah evropske unije. *Organizacija*, 42(6), 271-278.
72. Zaman, M., & Hočevar, M., & Igljučar, A. (2007). *Temelji računovodstva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
73. *Zbornica računovodskih servisov*. Najdeno 27. aprila 2010 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_racunovodskih_servisov
74. *Zbornica računovodskih servisov*. (b.l.). Predstavitvena zloženka Zbornice računovodskih servisov. Najdeno 27. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.gzs.si/pripone/27598>
75. Združenje računovodskih servisov. (2006). *Katalog računovodskih servisov* (3. izdaja). Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije.

Priloge

KAZALO PRILOG

<i>Priloga 1: Merski model</i>	1
<i>Priloga 2: Vprašalnik</i>	2

Priloga 1: Merski model

	Izvorni vzorec (O)	Povprečje vzorcev	Standardni odklon	Standardna napaka	T Statistika
Certifikat → Certifikat	1	1	0		
Izobrazba ← Strokovnost	0,80803	0,76672	0,17797	0,17797	4,54013
Pogodba ← Kakovost	0,60252	0,58830	0,21057	0,21057	2,86137
Revije → Revije	1	1	0		
Stalnost → Stalnost	1	1	0		
Storitve ← Kakovost	0,88251	0,86877	0,09603	0,09603	9,18980
Ure ← Strokovnost	0,65969	0,65471	0,18698	0,18698	3,52817
V4 ← Znanje	0,81051	0,80903	0,04256	0,04256	19,04040
V5 ← Znanje	0,62174	0,61729	0,10806	0,10806	5,75354
V6 ← Znanje	0,71244	0,71057	0,07627	0,07627	9,34041
V7 ← Znanje	0,78441	0,77655	0,06209	0,06209	12,63181
V8 ← Znanje	0,73022	0,71762	0,08347	0,08347	8,74833
V9 ← Znanje	0,78826	0,77707	0,06502	0,06502	12,12250
V10 ← Znanje	0,57499	0,56032	0,10845	0,10845	5,30185
V11 ← Znanje	0,65949	0,65504	0,08619	0,08619	7,65122
V12 ← Znanje	0,79176	0,78989	0,04698	0,04698	16,85250
Zaposleni → Velikost	1	1	0		

Vpliv certifikata na kakovost storitev računovodskih servisov

* **Zahtevano**

Kot zaposleni v računovodskem servisu razpolagam s certifikatom: *

- Vodja računovodskega servisa
- Preizkušeni računovodja
- nimam certifikata

Koliko ur na leto se v povprečju strokovno izobražujete? *

(vpišite samo številko)

Na katere izmed spodaj navedenih strokovnih revij ste naročeni oz. jih redno prebirate? *

(možnih je več odgovorov)

- Iks
- Revizor
- Obrtnik
- Davčni bilten
- Pravna praksa
- nič od navedenega

Prosim, ocenite Vaše znanje o SRS. *

1 2 3 4 5

zelo slabo   zelo dobro

Prosim, ocenite Vaše znanje o MRS. *

1 2 3 4 5

zelo slabo   zelo dobro

Prosim, ocenite Vaše znanje o DAVKIH in DRUGIH DAJATVAH. *

1 2 3 4 5

zelo slabo   zelo dobro

Prosim, ocenite Vaše znanje o DELOVNEM PRAVU. *

1 2 3 4 5

zelo slabo   zelo dobro

Prosim, ocenite Vaše znanje o FINANČNEM PRAVU. *

1 2 3 4 5

zelo slabo   zelo dobro

Prosim, ocenite Vaše znanje o EVROPSKEM PRAVU. *

1 2 3 4 5

zelo slabo   zelo dobro

Prosim, ocenite Vaše znanje o STATUSNEM IN OBLIGACIJSKEM PRAVU. *

1 2 3 4 5

zelo slabo   zelo dobro

Prosim, ocenite Vaše znanje o VREDNOTENJU SREDSTEV. *

1 2 3 4 5

zelo slabo   zelo dobro

Prosim, ocenite Vaše znanje o REVIZIJSKIH POSTOPKIH. *

1 2 3 4 5

zelo slabo   zelo dobro

Katere izmed spodaj navedenih storitev nudite svojim naročnikom? *

(možnih je več odgovorov)

- knjigovodenje
- računovodsko urejanje
- računovodsko analiziranje
- davčno svetovanje
- finančno svetovanje
- predračunsko in nadzorno računovodsko poročanje
- pomoč pri poslovnem odločanju
- gradnja računovodskih sistemov
- vodenje administracije (pisanje računov, dopisov)
- opravljanje plačilnega prometa
- urejanje zaposlitev

- pomoč pri sestavljanju pogodb
- pomoč pri ustanavljanju podjetja
- svetovanje pri preoblikovanju družbe
- revizijske storitve

Kako je s pogodbo o vodenju poslovnih knjig z naročnikom določena odgovornost Vašega računovodskega servisa? *

- odgovornost računovodskega servisa je v pogodbi točno določena
- odgovornost računovodskega servisa je v pogodbi le delno določena
- z naročniki nimamo sklenjenih pogodb

Ali ima Vaš računovodski servis zavarovano poklicno odgovornost za morebitno škodo, ki bi jo pri svojem delu lahko povzročil naročniku? *

- da
- ne

Računovodski servis je v času svojega delovanja zaradi zamude časovnih okvirjev ali napake naročniku povzročil škodo in zanjo odgovarjal: *

- nikoli
- enkrat
- dvakrat
- trikrat
- več kot trikrat

Kolikšno je število rednih naročnikov storitev Vašega računovodskega servisa? *

Kolikšen delež prihodkov (v %) dobi Vaš računovodski servis od stalnih strank *

(izračunano po obrazcu: (obseg prodaje stalnim kupcem/celoten obseg prodaje)

Koliko zaposlenih šteje Vaš računovodski servis? *

Pod kakšno pravno.organizacijsko obliko je registriran Vaš računovodski servis? *

▼

Sedež Vašega računovodskega servisa se nahaja v: *

▼

Kakšno je Vaše mnenje o predlogu zakona o računovodski dejavnosti (obvezni certifikati ipd.)

(odgovor na to vprašanje je neobvezen)

Prosim, označite Vašo formalno izobrazbo. *

▼